

ЗАКОН УКРАЇНИ ”Про вищу освіту” (нова редакція)

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Основні терміни та їх визначення

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

1) автономія вищого навчального закладу – сукупність прав та відповідальності щодо здійснення освітньої, наукової, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів тощо відповідно та в межах, визначених законодавством про освіту;

2) акредитація - процедура надання вищому навчальному закладу певного типу права провадити освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти відповідного освітньо-кваліфікаційного (освітньо-наукового) рівня відповідно до вимог стандартів вищої освіти, а також до державних вимог щодо кадрового, науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення;

3) акредитований напрям – напрям, за яким вищий навчальний заклад певного типу пройшов процедуру акредитації та отримав право видавати державні документи про здобуття вищої освіти встановленого зразка;

4) акредитована спеціальність – спеціальність відповідного освітньо-кваліфікаційного (освітньо-наукового) рівня, за якою вищий навчальний заклад певного типу пройшов процедуру акредитації та отримав право видавати державні документи про здобуття вищої освіти встановленого зразка;

5) банк завдань зовнішнього незалежного оцінювання – банк даних, що містить завдання для зовнішнього незалежного оцінювання рівня предметних знань, умінь і загальної навчальної компетентності осіб, які мають намір здобувати вищу освіту на базі повної загальної середньої освіти;

6) вища освіта - рівень освіти, який здобувається особою у вищому навчальному закладі в результаті послідовного, системного та цілеспрямованого процесу засвоєння змісту навчання, який ґрунтується на повній загальній середній освіті й завершується здобуттям певної кваліфікації за підсумками державної атестації;

7) вищий навчальний заклад - освітній, освітньо-науковий заклад, який заснований і діє відповідно до законодавства про освіту, реалізує відповідно до наданої ліцензії освітньо-професійні (освітньо-наукові) програми вищої освіти за певними освітньо-кваліфікаційними (освітньо-науковим) рівнями,

забезпечує навчання, виховання осіб, здобуття ними кваліфікації відповідно до їх покликання, інтересів, здібностей та нормативних вимог у галузі вищої освіти, а також здійснює наукову та науково-технічну діяльність;

8) вищий навчальний заклад державної форми власності - вищий навчальний заклад, заснований державою, що фінансується з державного бюджету і підпорядковується відповідному центральному органу виконавчої влади;

9) вищий навчальний заклад комунальної форми власності - вищий навчальний заклад, заснований органами влади Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, що фінансується з місцевого бюджету і підпорядкований органам влади Автономної Республіки Крим, місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування;

10) вищий навчальний заклад приватної форми власності - вищий навчальний заклад, заснований на приватній власності і підпорядкований власнику (власникам);

11) вищий військовий навчальний заклад (вищий навчальний заклад з особливими умовами навчання) - вищий навчальний заклад державної форми власності, який з метою задоволення потреб Збройних Сил України, інших військових формувань, центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань цивільного захисту, Міністерства внутрішніх справ здійснює за певними освітньо-кваліфікаційними (освітньо-науковим) рівнями підготовку курсантів (слухачів, студентів) для подальшої служби за контрактом на посадах офіцерського (сержантського, старшинського) або начальницького складу;

12) галузь знань – це група напрямів, споріднених за ознакою спільності основ знань, на яких базується освітня і професійна підготовка;

13) державна атестація осіб, які закінчують вищі навчальні заклади, - встановлення відповідності рівня якості здобутої ними вищої освіти вимогам стандартів вищої освіти після завершення навчання за напрямом, спеціальністю;

14) документ про освіту – матеріальна форма одержання, зберігання, використання і поширення інформації щодо персональних даних випускника навчального закладу, його освітньо-кваліфікаційного (освітньо-наукового) рівня, зафіксованої в державних органах управління освітою;

15) загальна навчальна компетентність – здатність особи до ефективного набуття і вдосконалення системи власних предметних знань і умінь, а також їхнього застосування на практиці задля розв'язання актуальних академічних і прикладних проблем;

16) зовнішнє незалежне оцінювання – система зовнішнього об'єктивного оцінювання готовності випускників загальноосвітньої школи до здобуття вищої освіти шляхом виявлення рівня їхніх предметних знань, умінь і загальної навчальної компетентності за єдиними вимогами, програмами, що відповідають Державному стандарту загальної середньої

освіти, з метою забезпечення конкурсного відбору для прийому на навчання до вищих навчальних закладів незалежно від форми власності та підпорядкування навчального закладу, рівня акредитації та джерел оплати за навчання;

17) ліцензування - процедура визнання спроможності вищого навчального закладу певного типу розпочати освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти відповідного освітньо-кваліфікаційного (освітньо-наукового) рівня відповідно до вимог стандартів вищої освіти, а також до державних вимог щодо кадрового, науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення;

18) ліцензований напрям - напрям, за яким вищий навчальний заклад певного типу визнаний спроможним провадити освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти відповідного освітньо-кваліфікаційного (освітньо-наукового) рівня;

19) ліцензована спеціальність - спеціальність, за якою вищий навчальний заклад певного типу визнаний спроможним провадити освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти відповідного освітньо-кваліфікаційного (освітньо-наукового) рівня;

20) рівень професійної діяльності - характеристика професійної діяльності за ознаками певної сукупності професійних завдань та обов'язків (робіт), які виконує особа з вищою освітою;

21) напрям – група спеціальностей із спорідненим змістом освіти;

22) нормативний термін навчання - термін навчання за денною формою, необхідний для засвоєння особою відповідної освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми і встановлений стандартом вищої освіти;

23) освітня діяльність - діяльність, пов'язана з наданням освітніх послуг вищими навчальними закладами з видачею відповідного документа;

24) освітньо-кваліфікаційний (освітньо-науковий) рівень вищої освіти - характеристика вищої освіти за ознаками ступеня сформованості професійної компетентності особи, що забезпечують її здатність виконувати завдання та обов'язки (роботи) певного рівня професійної діяльності;

25) сертифікат зовнішнього незалежного оцінювання – документ, що засвідчує результати проходження особою зовнішнього незалежного оцінювання;

26) сертифікаційна робота – виконані особою на спеціальному бланку завдання зовнішнього незалежного оцінювання;

27) спеціальність – складова напряму, в межах якої здійснюється освітньо-професійна підготовка молодшого спеціаліста та магістра і освітньо-наукова підготовка докторів філософії за певним видом діяльності;

28) спеціалізація – складова спеціальності, що передбачає вузькопрофільну спеціалізовану освітньо-професійну або освітньо-наукову підготовку; рівень професійної діяльності - характеристика професійної діяльності за ознаками певної сукупності професійних завдань та обов'язків (робіт), які виконує особа з вищою освітою;

29) спеціальні здібності – сукупність вроджених і набутих особливостей особи, які дозволяють досягти успіху в окремих видах діяльності, зокрема, музичній, образотворчій, педагогічній тощо»;

30) тест на виявлення рівня загальної навчальної компетентності – комплекс тестових завдань, які дозволяють оцінити рівень загальної навчальної компетентності осіб, які мають намір здобувати вищу освіту на базі повної загальної середньої освіти;

31) якість вищої освіти - сукупність якостей особи з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість і обумовлює здатність задовольняти як особисті духовні і матеріальні потреби, так і потреби суспільства;

32) якість освітньої діяльності - сукупність характеристик системи вищої освіти та її складових, яка визначає її здатність задовольняти встановлені і передбачені потреби окремої особи або(та) суспільства.

Стаття 2. Законодавство України про вищу освіту

Законодавство України про вищу освіту базується на Конституції України і складається із законів України "Про освіту", "Про наукову і науково-технічну діяльність", цього Закону та інших нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до нього та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Якщо міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством про вищу освіту, то застосовуються правила міжнародних договорів.

Права державного вищого навчального закладу, передбачені цим законом, що визначають його автономію, не можуть бути обмежені іншими законами.

Стаття 3. Державна політика у галузі вищої освіти

1. Державна політика у галузі вищої освіти визначається Верховною Радою України.

2. Державна політика у галузі вищої освіти ґрунтується на принципах: доступності та конкурсності здобуття вищої освіти кожним громадянином України;

незалежності здобуття вищої освіти від впливу політичних партій, громадських і релігійних організацій;

інтеграції системи вищої освіти України у світову систему вищої освіти та Європейській простір вищої освіти при збереженні і розвитку досягнень та традицій української вищої школи;

наступності процесу здобуття вищої освіти;

державної підтримки підготовки кадрів з вищою освітою для пріоритетних напрямів фундаментальних і прикладних наукових досліджень; гласності у формуванні структури та обсягів освітньої та професійної підготовки кадрів з вищою освітою .

3. Реалізація державної політики у галузі вищої освіти забезпечується шляхом:

збереження і розвитку системи вищої освіти та підвищення її якості;
розширення можливостей для здобуття вищої освіти;
створення та забезпечення рівних умов доступності до вищої освіти;
забезпечення автономії вищих навчальних закладів та їх академічної свободи;

надання цільових, пільгових державних кредитів особам для здобуття вищої освіти у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

забезпечення збалансованої структури та обсягів підготовки кадрів з вищою освітою, що здійснюється у вищих навчальних закладах державної та комунальної форм власності, за кошти відповідних бюджетів, фізичних і юридичних осіб, з урахуванням потреб особи, а також інтересів держави та територіальних громад;

надання особам, які навчаються у вищих навчальних закладах, пільг та соціальних гарантій у порядку, встановленому законодавством;

належної підтримки підготовки кадрів з числа інвалідів на основі спеціальних освітніх технологій.

Стаття 4. Право громадян на вищу освіту

1. Громадяни України мають право на здобуття вищої освіти.

Громадяни України мають право безоплатно здобувати вищу освіту в державних і комунальних вищих навчальних закладах на конкурсній основі в межах стандартів вищої освіти, якщо певний освітньо-кваліфікаційний (освітньо-науковий) рівень громадянин здобуває вперше. Вони вільні у виборі вищого навчального закладу, форми здобуття вищої освіти, напряму і спеціальності.

Громадяни України мають право безоплатно здобувати вищу освіту в державних і комунальних вищих навчальних закладах на конкурсній основі за певним освітньо-кваліфікаційним (освітньо-науковим) рівнем не вперше у випадках, визначених Кабінетом Міністрів України.

2. Іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають в Україні, а також яким надано статус біженця в Україні або статус закордонного українця мають право на здобуття вищої освіти нарівні з громадянами України.

Всі інші іноземці та особи без громадянства можуть здобувати вищу освіту за кошти фізичних (юридичних) осіб, якщо інше не передбачено законодавством України та міжнародними договорами України.

Іноземці та особи без громадянства, а також яким надано статус біженця в Україні або статус закордонного українця, які навчаються у вищих навчальних закладах, мають права і обов'язки студентів відповідно до законодавства України.

Стаття 5. Мова навчання у вищих навчальних закладах

Навчання у вищих навчальних закладах здійснюється українською мовою.

-

Розділ II СТРУКТУРА ВИЩОЇ ОСВІТИ ДОКУМЕНТИ ПРО ВИЩУ ОСВІТУ

Стаття 6. Структура вищої освіти

1. До структури вищої освіти входять освітньо-кваліфікаційні та освітньо-науковий рівні:

1) освітньо-кваліфікаційні рівні:

молодший спеціаліст;

бакалавр;

магістр.

2) освітньо-науковий рівень:

доктор філософії.

2. У вищих навчальних закладах здобуття вищої освіти за напрямками і спеціальностями всіх освітньо-кваліфікаційних (освітньо-наукового) рівнів здійснюється за відповідними освітньо-професійними (освітньо-науковою) програмами ступенево або неперервно залежно від вимог до рівня оволодіння певною сукупністю професійних компетенцій, необхідних для майбутньої професійної діяльності.

Стаття 7. Освітньо-кваліфікаційні і освітньо-науковий рівні вищої освіти

1. Молодший спеціаліст - освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти, який здобувається на основі повно загальної середньої освіти і передбачає оволодіння особою відповідною освітньо-професійною програмою та набуття компетенцій для виконання виробничих функцій певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності.

Нормативний термін навчання за освітньо-професійною програмою молодшого спеціаліста на основі повної загальної середньої освіти становить два-три роки.

Освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста може здобуватися на основі базової загальної середньої освіти із одночасним здобуттям повної загальної середньої освіти.

Нормативний термін навчання за освітньо-професійною програмою молодшого спеціаліста на основі базової загальної середньої освіти становить чотири роки.

Підготовку молодших спеціалістів здійснюють професійні коледжі.

2. Бакалавр - освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти, який здобувається на основі повної загальної середньої освіти і передбачає оволодіння особою відповідною освітньо-професійною програмою та набуття компетенції для виконання завдань та обов'язків (робіт) певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності.

Нормативний термін навчання за освітньо-професійною програмою бакалавра на основі повної загальної середньої освіти становить три-чотири роки.

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра може здобуватися на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста. Термін навчання може зменшуватися на один-два роки.

Підготовку бакалаврів здійснюють університети, академії, коледжі.

3. Магістр - освітньо-кваліфікаційний рівень вищої освіти, який здобувається на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра і передбачає оволодіння особою відповідною освітньо-професійною програмою та набуття компетенції для виконання завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді економічної діяльності.

Нормативний термін навчання за освітньо-професійною програмою магістра на основі освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра становить один-два роки.

Підготовку магістрів здійснюють університети, академії.

4. Освітньо-кваліфікаційний рівень магістра медичного, фармацевтичного, ветеринарно-медичного, мистецького, педагогічного, юридичного, військового спрямувань може здобуватися на основі повної загальної середньої освіти або на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста.

Нормативний термін навчання за освітньо-професійною програмою магістра на основі повної загальної середньої освіти становить п'ять-шість років.

Підготовка магістрів на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста здійснюється відповідно до порядку, що визначається центральними органами виконавчої влади, що мають у підпорядкуванні вищі навчальні заклади за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки

5. Доктор філософії - освітньо-науковий рівень вищої освіти, який здобувається на основі освітньо-кваліфікаційного рівня магістра і передбачає засвоєння особою відповідної освітньо-наукової програми, набуття компетенції, володіння методологією й методикою дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, які мають суттєву наукову новизну та практичне значення, їх опублікування у наукових виданнях та підготовку і в установленому порядку публічний захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Нормативний термін навчання за освітньо-науковою програмою доктора філософії становить чотири роки.

Підготовка докторів філософії здійснюється в аспірантурі університетів, академій, наукових установ.

6. Здобуття вищої освіти на основі раніше здобутої вищої освіти певного освітньо-кваліфікаційного рівня за іншим напрямом підготовки (спеціальністю) здійснюється за індивідуальним навчальним планом і в терміни, що визначаються вищим навчальним закладом.

Стаття 8. Державна атестація випускників вищих навчальних закладів

1. Державна атестація осіб, які завершили навчання у вищих навчальних закладах усіх форм власності за освітньо-кваліфікаційними рівнями молодшого спеціаліста, бакалавра, магістра, здійснюється державною екзаменаційною комісією.

Державна атестація осіб, які завершили навчання у вищих навчальних закладах усіх форм власності, наукових установах за освітньо-науковим рівнем доктора філософії і підготували дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора філософії, здійснюється в спеціалізованій вченій раді.

2. Особам, які завершили навчання у вищих навчальних закладах за відповідною освітньо-професійною (освітньо-науковою) програмою, успішно пройшли державну атестацію відповідно до стандартів вищої освіти, видається державний документ про вищу освіту (науковий ступінь) встановленого зразка.

Стаття 9. Документи про вищу освіту

1. Встановлюються такі види документів, які засвідчують здобуття особою вищої освіти за певними освітньо-кваліфікаційними (освітньо-науковим) рівнями:

- диплом молодшого спеціаліста;
- диплом бакалавра;
- диплом магістра;
- диплом доктора філософії.

Зразки державних документів про вищу освіту затверджуються Кабінетом Міністрів України. У документі про вищу освіту за освітньо-кваліфікаційними рівнями молодшого спеціаліста, бакалавра, магістра зазначається найменування вищого навчального закладу, який видає цей документ.

У документі про науковий ступінь доктора філософії зазначається найменування вищого навчального закладу або наукової установи, у спеціалізованій вченій раді якого/якої захищено дисертацію.

Вищий навчальний заклад має право видавати державний документ про вищу освіту встановленого зразка тільки з акредитованого напрямку (спеціальності).

Документи про вищу освіту виготовляються та видаються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

2. Особи, відраховані із вищого навчального закладу до завершення навчання за освітньо-професійними (освітньо-науковою) програмами, отримують академічні довідки встановленого спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки зразка.

Стаття 10. Післядипломна освіта

1. Післядипломна освіта - спеціалізоване вдосконалення освіти та професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення і оновлення її професійних знань, умінь і навичок на основі здобутого раніше освітньо-кваліфікаційного рівня та практичного досвіду.

2. Післядипломна освіта створює умови для безперервності освіти і включає:

спеціалізацію - набуття особою здатностей виконувати окремі завдання та обов'язки, які мають особливості, в межах спеціальності;

підвищення кваліфікації – набуття особою здатностей виконувати додаткові завдання та обов'язки в межах спеціальності;

стажування - набуття особою досвіду виконання завдань та обов'язків певної спеціальності;

3. Формами післядипломної освіти можуть бути:
асистентура-стажування;

інтернатура;
лікарська резидентура;
клінічна ординатура тощо.

4. Асистентура-стажування проводиться в університетах, академіях і є основною формою підготовки науково-педагогічних, творчих і виконавських кадрів мистецького спрямування.

5. Інтернатура проводиться в університетах, академіях і є обов'язковою формою первинної спеціалізації осіб за лікарськими та провізорськими спеціальностями для отримання кваліфікації лікаря-спеціаліста або провізора-спеціаліста відповідно до переліку лікарських або провізорських посад.

6. Лікарська резидентура проводиться в університетах, академіях і є формою спеціалізації лікарів-спеціалістів за певними лікарськими спеціальностями та здійснюються виключно на відповідних клінічних кафедрах для отримання кваліфікації лікаря-спеціаліста відповідно до переліку спеціальностей.

7. Клінічна ординатура проводиться в університетах, академіях, науково-дослідних установах і є формою підвищення кваліфікації лікарів-спеціалістів, які пройшли підготовку в інтернатурі та (або) резидентурі з відповідної лікарської спеціальності.

8. Особа, яка успішно пройшла програму післядипломної освіти, отримує відповідний документ встановленого зразка (свідоцтво, посвідчення, сертифікат, довідку тощо).

Зразки документів про післядипломну освіту затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

9. Післядипломна освіта здійснюється вищими навчальними закладами післядипломної освіти, структурними підрозділами вищих навчальних закладів та відповідними підрозділами наукових і навчально-наукових установ та підприємств, у тому числі на підставі договорів відповідно до Положення про післядипломну освіту, що затверджується Кабінетом Міністрів України.

Розділ III ЗМІСТ ВИЩОЇ ОСВІТИ. СТАНДАРТИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття 11. Зміст вищої освіти

1. Зміст вищої освіти зумовлюється суспільними вимогами до рівня кадрів з вищою освітою і визначається стандартами вищої освіти для освітньо-кваліфікаційних (освітньо-наукового) рівнів з напрямів і спеціальностей, зазначених у відповідному переліку напрямів і спеціальностей.

Стаття 12. Переліки напрямів і спеціальностей вищої освіти

1. Перелік напрямів, за якими здійснюється підготовка кадрів у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра, є нормативно-правовим актом вищої освіти і містить найменування галузей знань і напрямів.

2. Перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка кадрів у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста, є нормативно-правовим актом вищої освіти і містить найменування галузей знань, напрямів і спеціальностей.

3. Перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка кадрів у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра, є нормативно-правовим актом вищої освіти і містить найменування галузей знань, напрямів і спеціальностей.

4. Перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка кадрів з вищою освітою за освітньо-науковим рівнем доктора філософії, проводиться захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії, є нормативно-правовим актом вищої освіти, містить найменування галузей науки та спеціальностей.

5. Переліки напрямів і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка кадрів з вищою освітою у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями молодшого спеціаліста, бакалавра, магістра затверджуються Кабінетом Міністрів України за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі освіти і науки.

6. Перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка кадрів з вищою освітою за освітньо-науковим рівнем доктора філософії, затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки та Вищою атестаційною комісією на підставі затвердженого Кабінетом Міністрів України переліку галузей науки за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі освіти і науки та Вищої атестаційної комісії.

Стаття 13. Стандарти вищої освіти

1. Стандарт вищої освіти – сукупність норм, які визначають вимоги до освітньо-кваліфікаційного (освітньо-наукового) рівня випускника вищого навчального закладу (наукової установи), змісту освіти, термінів навчання і засобів діагностики якості освіти відповідних напрямів і спеціальностей.

Стандарти вищої освіти є основою оцінки якості вищої освіти за певними освітньо-професійними (освітньо-науковою) програмами відповідних освітньо-кваліфікаційних (освітньо-наукового) рівнів, а також якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів (наукових установ) усіх типів незалежно від їх підпорядкування і форм власності.

До стандартів вищої освіти входять:

освітньо-кваліфікаційні (освітньо-наукова) характеристики;

освітньо-професійні (освітньо-наукова) програми;

засоби діагностики якості освіти.

2. Освітньо-кваліфікаційна (освітньо-наукова) характеристика визначає цілі освітньої і професійної підготовки випускника вищого навчального закладу (наукової установи), його компетентності, інші соціально важливі якості, систему виробничих функцій і типових завдань діяльності й умінь для їх реалізації, а також сферу застосування праці випускника в структурі галузей економіки держави.

Освітньо-кваліфікаційні (освітньо-наукова) характеристики, розробляються з кожного напрямку (спеціальності) для відповідних освітньо-кваліфікаційних (освітньо-наукового) рівнів і затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі праці та соціальної політики та іншими центральними органами виконавчої влади, що мають у підпорядкуванні вищі навчальні заклади.

3. Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма визначає нормативний зміст підготовки кадрів з вищою освітою та нормативний термін навчання за певним напрямом (спеціальністю) відповідного освітньо-кваліфікаційного (освітньо-наукового) рівня і містить:

перелік нормативних навчальних дисциплін, обсяг часу, відведеного для їх вивчення, форми підсумкового контролю;

програми нормативних навчальних дисциплін;

нормативний термін навчання.

Освітньо-професійні (освітньо-наукові) програми розробляються з кожного напрямку (спеціальності) відповідних освітньо-кваліфікаційних (освітньо-наукового) рівнів і затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки за погодженням з центральними органами виконавчої влади у галузі економіки і фінансів та центральними органами виконавчої влади, що мають у підпорядкуванні вищі навчальні заклади.

Програма нормативної навчальної дисципліни містить виклад змісту навчальної дисципліни, послідовність її вивчення, перелік знань та вмінь, критерії підсумкового контролю, перелік рекомендованих підручників, інших методичних та дидактичних матеріалів.

Програми нормативних навчальних дисциплін затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки за погодженням з іншими центральними органами виконавчої влади, що мають у підпорядкуванні вищі навчальні заклади.

4. Засоби діагностики якості освіти визначають стандартизовані методики та систему формалізованих завдань, які призначені для кількісного та якісного оцінювання досягнутого особою рівня сформованості знань, умінь і навичок, професійних, світоглядних та громадянських якостей і використовуються для встановлення відповідності рівня якості вищої освіти вимогам стандартів вищої освіти.

Засоби діагностики якості вищої освіти розробляються з кожного напрямку (спеціальності) для відповідних освітньо-кваліфікаційних (освітньо-наукового) рівнів і затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки за погодженням з іншими центральними органами виконавчої влади, що мають у підпорядкуванні вищі навчальні заклади.

5. Стандарт вищої освіти містить державну компоненту та компоненту вищого навчального закладу (наукової установи).

6. Державна компонента стандарту вищої освіти містить:
освітньо-кваліфікаційну (освітньо-наукову) характеристику;
освітньо-професійну (освітньо-наукову) програму в частині переліку нормативних навчальних дисциплін, обсягу часу, відведеного на їх вивчення, форми підсумкового контролю, програм нормативних навчальних дисциплін та терміну навчання;
засоби діагностики якості вищої освіти в частині нормативних навчальних дисциплін.

7. Державна компонента стандартів вищої освіти є обов'язковою для всіх вищих навчальних закладів незалежно від форми власності та підпорядкування.

8. Компонента вищого навчального закладу (наукової установи) стандарту вищої освіти містить:
варіативну складову освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми в частині переліку варіативних навчальних дисциплін, обсягу часу, відведеного на їх вивчення, та форми підсумкового контролю;
засоби діагностики якості вищої освіти в частині варіативних навчальних дисциплін.

9. Варіативні навчальні дисципліни визначаються вищим навчальним закладом (науковою установою) з урахуванням спеціалізацій, напрямів і спеціальностей, наукових і науково-технічних досягнень вищого навчального закладу, а також з метою задоволення освітніх і професійних потреб осіб, що навчаються, замовників освітніх послуг, ринку праці.

Перелік спеціалізацій підготовки визначається вищим навчальним закладом (науковою установою).

Вищі навчальні заклади (наукові установи) на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми розробляють навчальний план з кожного напрямку (спеціальності), який визначає перелік та обсяг в нормативних і варіативних навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, конкретні форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного та підсумкового контролю. Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік, складається робочий навчальний план.

Навчальний і робочий навчальний плани є нормативними документами вищого навчального закладу (наукової установи) і затверджуються його керівником.

Стаття 14. Науково-методичне забезпечення вищої освіти

1. Науково-методичне забезпечення вищої освіти здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки, іншими центральними органами виконавчої влади, що мають у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади, науковими, науково-методичними установами та вищими навчальними закладами.

Розділ IV УПРАВЛІННЯ У ГАЛУЗІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття 15. Система вищої освіти

Систему вищої освіти складають:
вищі навчальні заклади всіх форм власності;
інші юридичні особи, що надають освітні послуги у галузі вищої освіти;
органи, які здійснюють управління у галузі вищої освіти.

Стаття 16. Управління у галузі вищої освіти

Кабінет Міністрів України через систему органів виконавчої влади:
здійснює державну політику у галузі вищої освіти;

організовує розроблення та здійснення відповідних загальнодержавних та інших програм;

забезпечує розроблення і здійснення заходів щодо створення матеріально-технічної бази та інших умов, необхідних для розвитку вищої освіти;

у межах своїх повноважень видає нормативно-правові акти з питань вищої освіти;

забезпечує контроль за виконанням законодавства про вищу освіту.

Управління у галузі вищої освіти у межах їх компетенції здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки;

іншими центральними органами виконавчої влади, які мають у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади;

Вищою атестаційною комісією України;

органами влади Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, які мають у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади;

власниками вищих навчальних закладів;

органами громадського самоврядування.

Стаття 17. Повноваження спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі освіти і науки, інших центральних органів виконавчої влади, які мають у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади

1. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у галузі освіти і науки:

1) здійснює аналітично-прогностичну діяльність у галузі вищої освіти, визначає тенденції її розвитку, вплив демографічної, етнічної, соціально-економічної ситуації, інфраструктури виробничої та невиробничої сфер, ринку праці на стан вищої освіти, формує напрями взаємодії з іншими ланками освіти, стратегічні напрями розвитку вищої освіти відповідно до науково-технічного прогресу та інших факторів, узагальнює світовий і вітчизняний досвід розвитку вищої освіти;

2) бере участь у формуванні державної політики у галузі вищої освіти, науки, підготовки кадрів з вищою освітою;

3) розробляє програми розвитку вищої освіти, державну компоненту стандартів вищої освіти;

4) визначає нормативи матеріально-технічного і фінансового забезпечення вищих навчальних закладів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

5) здійснює навчально-методичне керівництво, контроль за дотриманням вимог стандартів вищої освіти, державне інспектування вищих навчальних закладів;

- 6) здійснює міжнародне співробітництво з питань, що належать до його компетенції;
- 7) здійснює ліцензування і контроль за діяльністю суб'єктів підприємницької діяльності, які провадять набір іноземців на навчання в Україні незалежно від форм власності, видає їм ліцензії, сертифікати;
- 8) здійснює в установленому порядку ліцензування та акредитацію освітніх послуг, що надаються вищими навчальними закладами та закладами післядипломної освіти незалежно від форм власності, веде Державний реєстр вищих навчальних закладів;
- 9) здійснює визнання (нострифікацію) іноземних документів про вищу освіту та вчені звання доцента і професора;
- 10) організовує роботу Державної акредитаційної комісії;
- 11) формує і розміщує державне замовлення на підготовку кадрів з вищою освітою та наукових і науково-педагогічних кадрів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;
- 12) сприяє працевлаштуванню випускників вищих навчальних закладів;
- 13) затверджує умови прийому на навчання до вищих навчальних закладів;
- 14) затверджує статuti підпорядкованих йому вищих навчальних закладів та вищих навчальних закладів приватної форми власності;
- 15) погоджує статuti вищих навчальних закладів державної форми власності, підпорядкованих іншим центральним органам виконавчої влади та вищих навчальних закладів комунальної форми власності;
- 16) організовує вибори, затверджує та звільняє з посад керівників підпорядкованих йому вищих навчальних закладів;
- 17) погоджує затвердження на посаду керівників вищих навчальних закладів державної форми власності, які підпорядковані іншим центральним органам виконавчої влади, вищих навчальних закладів комунальної та приватної форми власності;
- 18) організовує атестацію педагогічних працівників вищих навчальних закладів щодо присвоєння їм кваліфікаційних категорій та педагогічних звань;
- 19) контролює процес присвоєння науково-педагогічним працівникам вчених звань доцента і професора;
- 20) разом з іншими центральними органами виконавчої влади, які мають у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади, органами влади Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, які мають у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади комунальної форми власності, забезпечує реалізацію державної політики у галузі вищої освіти і здійснює контроль за втіленням державної політики у галузі вищої освіти, дотриманням нормативно-правових актів про вищу освіту в усіх вищих навчальних закладах незалежно від форми власності і підпорядкування;

21) сприяє діяльності студентського самоврядування у вищих навчальних закладах;

22) здійснює, в межах повноважень, реалізацію цінової політики у сфері надання освітніх послуг державними та комунальними вищими навчальними закладами та їх моніторинг;

23) здійснює інші повноваження, передбачені законодавством України.

2. Інші центральні органи виконавчої влади, які мають у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади:

1) беруть участь у здійсненні державної політики у галузі вищої освіти, науки, професійної підготовки кадрів;

2) беруть участь у здійсненні ліцензування та акредитації освітньої діяльності, що здійснюється підпорядкованими їм вищими навчальними закладами;

3) формують і розміщують державне замовлення на підготовку кадрів з вищою освітою та наукових і науково-педагогічних кадрів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

4) беруть участь у визначенні нормативів матеріально-технічного і фінансового забезпечення вищих навчальних закладів;

5) сприяють працевлаштуванню випускників підпорядкованих їм вищих навчальних закладів;

6) здійснюють контрольні функції за дотриманням вимог щодо якості вищої освіти

7) організують вибори, затверджують та звільняють з посади керівників підпорядкованих їм вищих навчальних закладів за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки та погоджують призначення на посаду керівників вищих навчальних закладів комунальної форми власності, що відносяться до їх сфери управління у відповідній галузі;

8) затверджують за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки статuti підпорядкованих їм вищих навчальних закладів та погоджують статuti вищих навчальних закладів комунальної форми власності, що відносяться до їх сфери управління у відповідній галузі;

9) здійснюють інші повноваження, передбачені законодавством України.

3. Акти спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі освіти і науки, прийняті у межах його повноважень, є обов'язковими для інших центральних органів виконавчої влади, які мають у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади, органів влади Автономної Республіки Крим, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, вищих навчальних закладів незалежно від форм власності.

Стаття 18. Повноваження Вищої атестаційної комісії України

1. Вища атестаційна комісія України забезпечує виконання державних вимог при атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.

Вища атестаційна комісія України:

формує мережу спеціалізованих вчених рад та контролює їх діяльність;

формує нормативні та методичні засади діяльності спеціалізованих вчених рад;

розробляє і затверджує вимоги до рівня наукової кваліфікації доктора філософії, доктора наук, вченого звання старшого дослідника а встановлює критерії атестації наукових кадрів вищої кваліфікації;

забезпечує єдність вимог до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають науковий ступінь доктора філософії або доктора наук і вчене звання старшого дослідника ;

формує мережу експертних рад;

проводить експертизу дисертацій для здобуття наукових ступенів та атестаційних справ для присвоєння вченого звання старшого дослідника ;

контролює рішення спеціалізованих вчених рад про присудження наукових ступенів і рішення вчених (наукових, науково-технічних, технічних) рад про присвоєння вченого звання старшого дослідника, а також скасовує їх у разі невиконання державних вимог при атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації;

вирішує в установленому порядку питання переатестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, позбавлення наукових ступенів і вченого звання старшого дослідника, оформлення й видачі дипломів і атестатів, а також розглядає апеляції;

присвоює вчене звання старшого дослідника;

здійснює співробітництво з державними органами інших країн з питань, що належать до компетенції Вищої атестаційної комісії України;

вирішує в установленому порядку питання визнання документів про присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого дослідника;

здійснює інші повноваження, передбачені законодавством.

2. Акти Вищої атестаційної комісії України, прийняті в межах її повноважень, є обов'язковими для міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, установ, в системі яких створено спеціалізовані вчені ради по присудженню наукових ступенів доктора філософії і доктора наук та діють вчені (наукові, науково-технічні, технічні) ради, що приймають рішення про присвоєння вченого звання старшого дослідника.

Стаття 19. Повноваження органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, які мають у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади

Органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, які мають у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади, в межах своєї компетенції:

забезпечують виконання державних програм у галузі вищої освіти;

вивчають потребу у фахівцях на місцях і вносять спеціально уповноваженим центральним органам виконавчої влади у галузі праці та соціальної політики, економіки, освіти і науки та іншим центральним органам виконавчої влади, які мають у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади, пропозиції щодо обсягів державного замовлення на підготовку та підвищення кваліфікації фахівців;

подають до спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі освіти і науки пропозиції щодо формування мережі вищих навчальних закладів;

затверджують за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки статuti підпорядкованих їм вищих навчальних закладів;

сприяють працевлаштуванню випускників підпорядкованих їм вищих навчальних закладів, їх соціальному захисту;

залучають у порядку, передбаченому законом, підприємства, установи, організації (за їх згодою) до вирішення проблем розвитку вищої освіти.

Стаття 20. Повноваження власника (власників) вищого навчального закладу

1. Повноваження власника (власників) щодо управління вищим навчальним закладом визначаються в межах законодавства України статутом вищого навчального закладу. Власник (власники) вищого навчального закладу:

розробляє статут вищого навчального закладу;

організовує ліцензування вищого навчального закладу;

призначає керівника вищого навчального закладу на умовах контракту відповідно до цього Закону;

здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю вищого навчального закладу;

здійснює контроль за дотриманням умов, передбачених рішенням про заснування вищого навчального закладу;

приймає рішення про припинення вищого навчального закладу;

здійснює інші повноваження, передбачені законодавством.

2. Власник (власники) здійснює (здійснюють) права, передбачені частиною першою цієї статті, щодо управління вищим навчальним закладом безпосередньо або через уповноважений ним орган (особу).

Власник (власники) або уповноважений ним (ними) орган (особа) може делегувати окремим повноваження керівникові вищого навчального закладу.

Розділ V. ВИЩІ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ

Стаття 21. Мета і головні завдання діяльності вищого навчального закладу

1. Основною метою діяльності вищого навчального закладу є забезпечення умов, необхідних для здобуття особою вищої освіти, підготовка кадрів для потреб України.

2. Головними завданнями вищого навчального закладу є:

здійснення освітньої діяльності певного напрямку, яка забезпечує підготовку кадрів відповідних освітньо-кваліфікаційних (освітньо-наукового) рівнів і відповідає стандартам вищої освіти;

здійснення наукової, науково-технічної, виробничої, інноваційної, діяльності дорадництва та роботи з впровадження досягнень науково-технічного прогресу у відповідну галузь економіки (для університетів, академій, коледжів);

забезпечення фізичного розвитку особистості шляхом фізичного виховання, фізичної реабілітації та рекреації, здійснення культурно-виховної діяльності;

забезпечення виконання державного замовлення та угод на підготовку кадрів з вищою освітою;

здійснення підготовки наукових, науково-педагогічних кадрів та атестація наукових кадрів в університетах та академіях;

вивчення попиту на окремі спеціальності на ринку праці і сприяння працевлаштуванню випускників

через українознавче наповнення змісту освіти забезпечення культурного і духовного розвитку особистості, виховання осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, в дусі українського патріотизму, гуманізму і поваги до Конституції України та державних символів України;

підвищення освітнього й культурного рівня громадян;

встановлення міжнародних зв'язків та здійснення міжнародної діяльності в галузі освіти, науки, спорту, мистецтва і культури, активна співпраця з організаціями українців за кордоном.

Стаття 22. Правовий статус вищого навчального закладу

1. Вищий навчальний заклад є юридичною особою, що створюється у передбачених законодавством організаційно-правових формах для здійснення освітньої та інших видів діяльності і виконання завдань, що визначені частиною другою статті 21 цього Закону.

2. Вищий навчальний заклад згідно із законодавством України може виступати засновником (співзасновником) інших юридичних осіб. Засновані вищим навчальним закладом юридичні особи здійснюють свою діяльність відповідно до напрямів навчально-науково-виробничої, інноваційної діяльності вищого навчального закладу, дорадництва та (або) сприяють досягненню інших його статутних цілей.

Вищі навчальні заклади можуть здійснювати освітню діяльність разом з іноземними навчальними закладами за узгодженими навчальними планами відповідно до законодавства України та міжнародних угод.

3. Вищі навчальні заклади у встановленому порядку можуть створювати навчальні та навчально-науково-виробничі комплекси. Всі учасники комплексу зберігають статус юридичної особи.

Стаття 23. Типи вищих навчальних закладів

Відповідно до існуючих напрямів освітньої діяльності в Україні діють вищі навчальні заклади таких типів:

1) університет - вищий навчальний заклад, який здійснює освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра і магістра, освітньо-наукового рівня доктора філософії з гуманітарних, економічних, природничих, технічних та інших напрямів науки, техніки, культури і мистецтв, військової справи, проводить фундаментальні та прикладні наукові дослідження має розвинуту інфраструктуру навчальних, наукових і науково-виробничих підрозділів, відповідний рівень кадрового і матеріально-технічного забезпечення, сприяє поширенню наукових знань та здійснює культурно-просвітницьку діяльність.

Можуть створюватися класичні та профільні (технічні, технологічні, економічні, педагогічні, медичні, фармацевтичні, аграрні, мистецькі, культурологічні тощо) університети.

Класичний університет створюється за умови, якщо у ньому за денною формою навчається не менше ніж шість тисяч студентів не менше ніж за вісьмома галузями знань і здійснюється підготовка наукових кадрів не менше ніж з восьми наукових спеціальностей.

Профільний університет створюється за умови, якщо у ньому за денною формою навчається не менше ніж чотири тисячі студентів не менше ніж за чотирма галузями знань і здійснюється підготовка наукових кадрів не менше ніж з трьох наукових спеціальностей (за винятком мистецьких та військових вищих навчальних закладів, а також вищих навчальних закладів заснованих благодійними організаціями за погодженням з релігійними організаціями, вимоги до яких встановлюються Кабінетом Міністрів України за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої

влади в галузі освіти і науки та центральних органів виконавчої влади, що мають у підпорядкуванні вищі навчальні заклади).

2) академія - вищий навчальний заклад, який здійснює освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра і магістра та освітнього-наукового рівня доктора філософії у певній галузі науки, виробництва, освіти, культури і мистецтва, військової справи, проводить фундаментальні та прикладні наукові дослідження і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення. Освітня діяльність, пов'язана із здобуттям вищої освіти музичного спрямування може здійснюватись у консерваторіях.

Академія створюється за умови, якщо у ній за денною формою навчається не менше ніж дві тисячі студентів за однією-двома галузями освіти і здійснюється підготовка наукових кадрів не менше ніж з двох наукових спеціальностей (за винятком вищих навчальних закладів заснованих благодійними організаціями за погодженням з релігійними організаціями, вимоги до яких встановлюються Кабінетом Міністрів України за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі освіти і науки та центральних органів виконавчої влади, що мають у підпорядкуванні вищі навчальні заклади).

3) коледж - вищий навчальний заклад або структурний підрозділ університету чи академії, який провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавра за певними напрямками підготовки, проводить наукову, науково-методичну та науково-виробничу діяльність і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення;

Коледж створюється за умови, якщо у ньому за денною формою навчається не менше ніж одна тисяча студентів (за винятком мистецьких та військових, вимоги до яких встановлюються Кабінетом Міністрів України за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі освіти і науки та центральних органів виконавчої влади, що мають у підпорядкуванні вищі навчальні заклади).

4) професійний коледж - вищий навчальний заклад або структурний підрозділ університету чи академії, який провадить освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста за однією або кількома спорідненими спеціальностями, і має відповідний рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення.

Професійний коледж створюється за умови, якщо у ньому за денною формою навчається не менше ніж п'ятсот студентів (за винятком мистецьких та військових, вимоги до яких встановлюються Кабінетом Міністрів України за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої

влади в галузі освіти і науки та центральних органів виконавчої влади, що мають у підпорядкуванні вищі навчальні заклади).

Стаття 24. Національний вищий навчальний заклад

1. Державному вищому навчальному закладу (університету, академії) відповідно до законодавства України може бути надано статус національного.

2. Національний вищий навчальний заклад має право:

1) пріоритетно отримувати державне замовлення на підготовку кадрів з наукоємних напрямів (спеціальностей);

2) здійснювати перерозподіл нормативів чисельності науково-педагогічних працівників за напрямами (спеціальностями) з урахуванням результатів наукової діяльності в межах їх загальної чисельності та фонду заробітної плати;

3) перерозподіляти ліцензований обсяг прийому за напрямами в межах відповідної галузі освіти;

4) здійснювати підготовку кадрів з вищою освітою та наукових кадрів за експериментальними навчальними планами і програмами;

5) пріоритетного фінансування придбання наукового і навчального обладнання, комп'ютерних програм тощо;

6) встановлення індивідуальних нормативів чисельності студентів, аспірантів на одну посаду науково-педагогічного працівника тощо в межах фонду заробітної плати та їх загальної чисельності.

3. Національному вищому навчальному закладу, який має вагомі наукові здобутки, з метою розширення дослідницької та інноваційної діяльності, поглиблення інтеграції у світовий освітньо-науковий простір, Кабінетом Міністрів України за поданням спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі освіти і науки та погодженням з іншими заінтересованими центральними органами виконавчої влади на конкурсній основі може надаватися статус дослідницького університету та додаткові права за окремими напрямами його діяльності, зокрема щодо:

Положення про дослідницький університет затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 25. Створення та припинення вищого навчального закладу

1. Створення та припинення державних вищих навчальних закладів (університетів, академій, коледжів) та їх філій здійснюється Кабінетом Міністрів України.

Створення та припинення державних професійних коледжів та їх філій здійснюється спеціально повноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки та іншими центральними органами виконавчої влади, які мають у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Створення та припинення комунальних вищих навчальних закладів (університетів, академій, коледжів) та їх філій здійснюється органами місцевого самоврядування за погодженням із Кабінетом Міністрів України.

Створення та припинення комунальних професійних коледжів та їх філій здійснюється органами місцевого самоврядування за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки та центральним органом виконавчої влади у відповідній галузі для якої здійснюється підготовка кадрів.

Створення та припинення приватних вищих навчальних закладів та їх філій здійснюється їх засновником (засновниками) або учасником (учасниками) – фізичними та (або) юридичними особами за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Порядок створення та припинення вищих навчальних закладів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

2. Вищі навчальні заклади (університети, академії) відповідно до законодавства іноземних держав та за згодою спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі освіти і науки можуть створювати за кордоном свої структурні підрозділи.

Вищі навчальні заклади іноземних держав можуть з дозволу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі освіти і науки створювати свої структурні підрозділи на території України.

Створення в Україні вищих навчальних закладів за участю іноземців, осіб без громадянства та іноземних юридичних осіб здійснюється за дозволом Кабінету Міністрів України.

3. Мережа державних вищих навчальних закладів визначається Кабінетом Міністрів України відповідно до соціально-економічних та культурно-освітніх потреб у них.

Мережа комунальних вищих навчальних закладів визначається відповідним органом місцевого самоврядування згідно з соціально-економічними та культурно-освітніми потребами у них.

4. Вищий навчальний заклад діє на підставі власного статуту.
Статут вищого навчального закладу має містити:

повне найменування, в якому вказуються організаційно-правова форма та назва із зазначенням типу вищого навчального закладу, місцезнаходження, дати прийняття рішення про створення;

права та обов'язки засновника (засновників) або учасника (учасників);

обсяг цивільної правоздатності вищого навчального закладу;

обсяг основних засобів (розмір статутного фонду), наданих засновником (засновниками) або учасником (учасниками);

порядок створення, діяльності та повноваження органів управління вищим навчальним закладом, права та обов'язки керівника;

порядок обрання представників до органів громадського самоврядування;

джерела надходження та порядок використання коштів та іншого майна вищого навчального закладу;

порядок звітності, контролю за здійсненням фінансово-господарської діяльності;

концепцію освітньої діяльності;

порядок внесення змін до статуту вищого навчального закладу;

порядок припинення вищого навчального закладу.

Стаття 26. Ліцензування освітньої діяльності та акредитація напрямів, спеціальностей

1. Освітня діяльність у галузі вищої освіти на території України здійснюється вищими навчальними закладами та науковими установами (за освітньо-науковим рівнем доктора філософії) на підставі ліцензій, які видаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Ліцензування освітньої діяльності наукових установ за освітньо-науковим рівнем доктора філософії здійснюється за участю національної та галузевих академій наук.

У ліцензії на освітню діяльність (або в додатку до неї) зазначаються назва напрямку, спеціальності та обсяги підготовки, термін дії ліцензії, а також місцезнаходження вищого навчального закладу, його відокремлені структурні підрозділи та їх місцезнаходження.

Ліцензування освітньої діяльності вищих навчальних закладів здійснюється перед початком підготовки кадрів за напрямом, спеціальністю спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки шляхом проведення ліцензійної експертизи.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у галузі освіти і науки на підставі заяви вищого навчального закладу про проведення ліцензійної експертизи у двомісячний термін приймає рішення про видачу ліцензії або про відмову у її видачі.

Обов'язковою умовою видачі ліцензії вищим навчальним закладам є наявність у них необхідної власної, переданої в оперативне управління або

орендованої не менше ніж на 10 років матеріально-технічної бази, науково-методичного та інформаційного забезпечення, бібліотеки, педагогічних, науково-педагогічних кадрів за нормативами, що встановлюються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Вищому навчальному закладу, що успішно пройшов ліцензійну експертизу, видається ліцензія на освітню діяльність, як правило, на термін завершення циклу підготовки фахівців за напрямом, спеціальністю, але не менше ніж на два роки. Продовження термін дії ліцензії здійснюється у порядку, встановленому для її одержання або за результатами акредитації. З дня прийняття рішення про ліквідацію вищого навчального закладу видана ліцензія втрачає чинність.

Вищі навчальні заклади, що мають ліцензії, вносяться спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки до Державного реєстру вищих навчальних закладів.

2. За результатами акредитації напрямів та спеціальностей видаються сертифікати у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

У сертифікаті про акредитацію напрямку або спеціальності (або у додатку до нього) зазначаються назва напрямку або спеціальності, освітньо-кваліфікаційний рівень, термін дії сертифіката, а також місцезнаходження вищого навчального закладу, його відокремлені структурні підрозділи та їх місцезнаходження.

Акредитація напрямку та спеціальності здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки шляхом проведення акредитаційної експертизи у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у галузі освіти і науки на підставі заяви вищого навчального закладу про проведення акредитаційної експертизи у двомісячний термін приймає рішення про видачу сертифіката про акредитацію напрямку та спеціальності чи про відмову у його видачі.

Вищі навчальні заклади, що успішно пройшли акредитаційну експертизу, отримують сертифікат про акредитацію напрямку або спеціальності, термін дії якого не може перевищувати 10 років. Продовження терміну дії сертифіката здійснюється у порядку, встановленому для його одержання. З дня прийняття рішення про припинення вищого навчального закладу виданий сертифікат втрачає чинність.

3. Форми ліцензій на освітню діяльність та сертифікатів про акредитацію напрямів та спеціальностей, порядок їх оформлення, переоформлення, видачі, зберігання та обліку затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

4. Ліцензії на освітню діяльність та сертифікати про акредитацію напрямів, спеціальностей можуть бути анульовані на підставі та в порядку, встановленому законодавством України.

Рішення спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі освіти і науки з питань ліцензування та акредитації можуть бути оскаржені до суду.

Стаття 27. Принципи управління вищим навчальним закладом

1. Управління вищим навчальним закладом здійснюється на основі принципів:

автономії та самоврядування;

розмежування прав, повноважень та відповідальності засновника (засновників) або учасника (учасників), органів управління вищою освітою, органів управління вищого навчального закладу та його структурних підрозділів;

поєднання колегіальних та єдиноначальних засад;

незалежності від політичних партій, громадських та релігійних організацій.

2. Автономія та самоврядування вищого навчального закладу реалізуються відповідно до законодавства України і передбачають право:

самостійно визначати форми навчання та форми організації навчального процесу;

приймати на роботу педагогічних, науково-педагогічних та інших працівників;

надавати додаткові освітні послуги;

самостійно розробляти та запроваджувати власні програми наукової, науково-дослідної, науково-технічної та інноваційної діяльності;

створювати відповідно до законодавства України структурні підрозділи, в тому числі й територіально відокремлені;

здійснювати видавничу діяльність, розвивати власну поліграфічну базу;

на підставі відповідних угод провадити спільну діяльність з навчальними закладами та іншими юридичними особами;

брати участь у роботі міжнародних організацій;

запроваджувати власну символіку та атрибутику;

звертатися з ініціативою до органів управління вищою освітою про внесення змін до чинних або розроблення нових нормативно-правових актів у галузі вищої освіти, а також брати участь у роботі над проектами щодо їх удосконалення;

користуватися земельними ділянками в порядку, встановленому законодавством України.

3. Управління вищим військовим навчальним закладом здійснюється з урахуванням особливостей, що визначені законодавством стосовно специфіки діяльності Збройних Сил, інших військових формувань, Міністерства внутрішніх справ, спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері цивільного захисту, центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом.

Стаття 28. Структурні підрозділи вищого навчального закладу

1. Структурні підрозділи вищого навчального закладу створюються відповідно до законодавства. Структурні підрозділи можуть мати окремі права економічної діяльності.

2. Структурними підрозділами вищого навчального закладу (університету, академії, коледжу) є кафедри, факультети, інститути, бібліотека, університетська клініка, відокремлені структурні підрозділи тощо.

Кафедра – базовий структурний підрозділ університету, академії, коледжу (його відповідних структурних підрозділів), що здійснює навчально-виховну і методичну діяльність з однієї або кількох споріднених спеціальностей, спеціалізацій чи навчальних дисциплін і здійснює наукову, науково-дослідну та науково-технічну діяльність за певним напрямом.

Кафедра створюється за рішенням Вченої ради вищого навчального закладу за умови, якщо до її складу входить не менше ніж п'ять науково-педагогічних працівників, для яких кафедра є основним місцем роботи, і не менш ніж три з яких мають науковий ступінь або вчене звання.

Керівництво кафедрою здійснює завідувач (начальник) кафедри, який обирається на цю посаду за конкурсом Вченою радою вищого навчального закладу строком до п'яти років (для національного вищого навчального закладу - строком до семи років). Із завідувачем (начальником) кафедри укладається контракт.

Факультет – основний організаційний і навчально-науковий структурний підрозділ вищого навчального закладу (університету, академії, коледжу), що об'єднує відповідні кафедри і лабораторії. Факультет створюється за рішенням Вченої ради вищого навчального закладу за умови, якщо до його складу входить не менше ніж три кафедри і на ньому навчається не менше ніж 250 студентів денної форми навчання (за винятком мистецьких та військових, вимоги до яких встановлюються центральними органами виконавчої влади, що мають у підпорядкуванні вищі навчальні заклади, за погодженням з спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі освіти і науки).

Інститут – організаційний і навчально-науковий структурний підрозділ університету, академії, що об'єднує відповідні кафедри, лабораторії, науково-дослідні центри та експериментальні лабораторії, що проводять наукові дослідження з пріоритетних напрямів науки і техніки. Інститут

створюється за рішенням Вченої ради вищого навчального закладу за умови, якщо до його складу входить не менше ніж п'ять кафедр і в ньому навчається не менше ніж 500 студентів денної форми навчання (за винятком мистецьких та військових, вимоги до яких встановлюються центральними органами виконавчої влади, що мають у підпорядкуванні вищі навчальні заклади, за погодженням з спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі освіти і науки).

Бібліотеку вищого навчального закладу (університету, академії, коледжу) очолює директор, який обирається Вченою радою вищого навчального закладу строком до п'яти років (для національного вищого навчального закладу - строком до семи років).

Університетська клініка – структурний лікувально-навчально-науковий підрозділ вищого навчального закладу, вищого навчального закладу післядипломної освіти, які готують фахівців медичного спрямування.

Університетська клініка діє на підставі положення, затвердженого центральним органом виконавчої влади у галузі охорони здоров'я

Вищий навчальний заклад (університет, академія, коледж) можуть мати у своєму складі військовий навчальний підрозділ (військовий інститут, коледж, факультет або кафедру військової підготовки). Військовий інститут, як структурний підрозділ цивільного вищого навчального закладу, може мати у своєму складі факультети та військовий професійний коледж. Створення та припинення військового навчального підрозділу вищого навчального закладу здійснюється Кабінетом Міністрів України.

Військовий навчальний підрозділ вищого навчального закладу може мати права юридичної особи, що визначаються нормативно-правовими актами центрального органу виконавчої влади, який має у своєму підпорядкуванні цей військовий навчальний підрозділ, та спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Керівництво військовим навчальним підрозділом вищого навчального закладу, а також його структурними підрозділами здійснюється відповідними начальниками, які призначаються на посади за конкурсом центральним органом виконавчої влади, який має у своєму підпорядкуванні цей військовий навчальний підрозділ, строком до 5 років.

3. Структурними підрозділами професійного коледжу є відділення, циклові комісії, бібліотека тощо.

Відділення - структурний підрозділ, що об'єднує навчальні групи з однієї або кількох спеціальностей, методичні, навчально-виробничі та інші підрозділи. Відділення створюється рішенням керівника вищого навчального закладу, якщо на ньому навчається не менше ніж 150 студентів (за винятком мистецьких та військових, вимоги до яких встановлюються центральними органами виконавчої влади, що мають у підпорядкуванні вищі навчальні заклади, за погодженням з спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі освіти і науки).

Циклова комісія - структурний навчально-методичний підрозділ, що проводить виховну, навчальну та методичну роботу з однієї або кількох споріднених навчальних дисциплін. Циклова комісія створюється рішенням керівника вищого навчального закладу за умови, якщо до її складу входить не менше ніж три педагогічних працівники.

Бібліотеку професійного коледжу очолює завідувач, який призначається на посаду керівником вищого навчального закладу.

4. Відокремлені структурні підрозділи вищих навчальних закладів – філії і навчально-консультаційні центри (представництва), що створюються поза місцем знаходження вищого навчального закладу в іншій адміністративно територіальній одиниці з метою наближення місця навчання студентів до місця їх проживання.

Філія здійснює всі або частину функцій вищого навчального закладу і створюється відповідно до законодавства України.

Філію очолює директор (начальник), який призначається у порядку, встановленому статутом вищого навчального закладу, та діє на підставі виданого доручення.

Навчально-консультаційний центр (представництво) здійснює надання студентам заочної (дистанційної) форми навчання консультацій щодо засвоєння ними навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, контрольних робіт та забезпечує умови для самостійної роботи студентів у міжсесійний період.

Створення та припинення навчально-консультаційного центру здійснюється власником або уповноваженим ним органом за погодженням з місцевими органами виконавчої влади та спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Порядок створення та припинення навчально-консультаційного центру визначається положенням, яке затверджує спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Навчально-консультаційний центр (представництво) очолює завідувач, який призначається у порядку, встановленому статутом вищого навчального закладу.

Поза місцем знаходження вищого навчального закладу в іншій адміністративно територіальній одиниці можуть також створюватись згідно з вимогами абзаців дев'ятого - дванадцятого статті 23 і частини другої цієї статті Закону факультети, інститути, професійні коледжі, коледжі тощо, які здійснюють функції відповідно до статуту вищого навчального закладу.

Рішення про створення таких підрозділів приймається власником або уповноваженим ним органом за погодженням з місцевими органами виконавчої влади та спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Освітня діяльність філій, факультетів, інститутів, коледжів, професійних коледжів тощо вищого навчального закладу ліцензується,

напрями і спеціальності, за якими здійснюється підготовка кадрів, підлягають акредитації в установленому порядку.

5. Структурними підрозділами вищого навчального закладу (університету, академії) можуть бути наукові, науково-дослідні та науково-виробничі інститути. Керівництво інститутом здійснює директор, який обирається Вченою радою вищого навчального закладу на посаду за конкурсом строком до п'яти років. Повноваження директора (начальника) інституту та вимоги до його кандидатури визначаються статутом вищого навчального закладу.

У структурі вищого навчального закладу (університету, академії) можуть створюватися:

навчально-науково-виробничі центри (комплекси, інститути), що об'єднують споріднені факультети, коледжі, професійні коледжі, наукові, науково-дослідні, науково-виробничі й проектні інститути, дослідні станції, кафедри, наукові лабораторії, конструкторські бюро, навчально-дослідні господарства, навчально-виробничі комбінати, експериментальні заводи, фабрики, фірми, клінічні бази установ медичної освіти, університетські лікарні, полігони, технопарки, інші підрозділи;

навчально-наукові центри (комплекси, інститути), що об'єднують споріднені факультети, кафедри, наукові лабораторії, центри, інші підрозділи, що забезпечують підготовку кадрів з певних спеціальностей (напрямів підготовки) та проводять наукові дослідження з певного напрямку;

науково-дослідні центри (комплекси, інститути), що об'єднують споріднені наукові лабораторії, центри, інші підрозділи за певним напрямом науково-дослідної роботи;

підготовчі відділення (підрозділи), підрозділи підвищення кваліфікації кадрів, лабораторії, навчально-методичні кабінети, комп'ютерні та інформаційні центри, наукові підрозділи, навчально-виробничі та творчі майстерні, навчальні театри і студії, навчально-дослідні господарства, виробничі структури, видавництва, спортивні комплекси, торгівельно-розважальні комплекси, готельно-туристичні комплекси, центри студентського спорту, заклади культурно-побутового призначення та інші підрозділи, діяльність яких не заборонена законодавством.

6. Вищий навчальний заклад, вищий навчальний заклад післядипломної освіти, які готують фахівців медичного спрямування, спільно з центральними органами виконавчої влади, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування створюють на базі наукових установ, закладів охорони здоров'я, у тому числі тих, що належать територіальним громадам або передані їм, клінічні бази установ медичної освіти, університетські лікарні.

Клінічна база установи медичної освіти, університетська лікарня створюються з метою забезпечення навчального процесу студентів і надання багатопрофільної висококваліфікованої медичної допомоги.

Порядок створення і функціонування клінічних баз установи медичної освіти, університетських лікарень визначається положенням, що затверджується Кабінетом Міністрів України

7. Вищий навчальний заклад може розміщувати свої навчальні, науково-дослідні та навчально-науково-виробничі підрозділи на підприємствах, в установах, організаціях, закладах.

Стаття 29. Забезпечення державою діяльності вищих навчальних закладів

Держава в особі відповідних органів державної влади забезпечує діяльність вищих навчальних закладів шляхом:

визначення перспектив та напрямів розвитку вищої освіти;

створення нормативно-правової бази їх діяльності;

затвердження стандартів вищої освіти;

здійснення ліцензування освітньої діяльності та акредитації напрямів і спеціальностей;

надання законами особам, які навчаються у вищих навчальних закладах, а також педагогічним, науково-педагогічним та іншим категоріям працівників, гарантій;

встановлення для педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів посадових окладів, а також додаткових доплат, диференційованих відповідно до їх наукових ступенів, вчених і педагогічних звань, кваліфікаційних категорій та стажу роботи;

визначення обсягів фінансування вищих навчальних закладів з Державного бюджету України, встановлення нормативів матеріально-технічного, фінансового та іншого забезпечення вищих навчальних закладів, однакових для вищих навчальних закладів одного статусу (в тому числі статусу національного) та типу;

охорони здоров'я працівників та осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах.

Розділ VI

УПРАВЛІННЯ ВИЩИМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

Стаття 30. Керівник вищого навчального закладу

1. Безпосереднє управління діяльністю вищого навчального закладу здійснює його керівник - ректор (президент), начальник, директор тощо.

2. Керівник вищого навчального закладу в межах наданих йому повноважень:

вирішує питання діяльності вищого навчального закладу, затверджує його структуру і штатний розпис;

видає накази і розпорядження, обов'язкові для виконання всіма працівниками і структурними підрозділами вищого навчального закладу;

представляє вищий навчальний заклад у державних та інших органах, відповідає за результати його діяльності перед органом управління, у підпорядкуванні якого перебуває вищий навчальний заклад;

є розпорядником майна і коштів;

виконує кошторис, укладає угоди, дає доручення;

приймає на роботу та звільняє з роботи працівників;

забезпечує охорону праці, дотримання законності та порядку;

за погодженням із Вченою (Педагогічною) радою вищого навчального закладу призначає та звільняє проректорів (заступників керівника), головного бухгалтера, директора (завідувача) бібліотеки;

визначає функціональні обов'язки працівників;

формує контингент осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі;

відраховує та поновлює на навчання осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі за погодженням з органами студентського самоврядування;

забезпечує організацію та проведення контролю за виконанням навчальних планів і програм навчальних дисциплін;

контролює дотримання всіма підрозділами штатно-фінансової дисципліни;

забезпечує дотримання службової та державної таємниці;

здійснює контроль за якістю роботи, педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників;

сприяє роботі студентського самоврядування та створює умови для його діяльності;

сприяє формуванню культури здоров'я студентів, зміцненню спортивної бази, створює належні умови для занять масовим спортом;

разом із профспілковими організаціями подає на затвердження вищому колегіальному органу громадського самоврядування вищого навчального закладу правила внутрішнього розпорядку та колективний договір і після затвердження підписує його.

Керівник вищого навчального закладу відповідає за провадження освітньої, наукової, науково-технічної діяльності та культурно-виховної роботи у вищому навчальному закладі, за результати фінансово-господарської діяльності, стан і збереження будівель та іншого майна.

Для вирішення основних питань діяльності відповідно до статуту керівник вищого навчального закладу створює робочі та дорадчі органи, а також визначає їх повноваження.

Керівник вищого навчального закладу щорічно звітує перед власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом (особою) та вищим колегіальним органом громадського самоврядування вищого навчального закладу.

Керівник вищого навчального закладу відповідно до статуту може делегувати частину своїх повноважень своїм заступникам та керівникам структурних підрозділів.

Особливості повноважень та обов'язків керівника вищого військового навчального закладу (військового навчального підрозділу вищого навчального закладу) визначаються центральним органом виконавчої влади, у підпорядкуванні якого перебуває цей вищий навчальний заклад, за погодженням зі спеціально уповноваженим центральним органом у галузі освіти і науки.

3. При виході на пенсію з посади керівника вищого навчального закладу керівник, який пропрацював на цій посаді не менше двох термінів підряд, може бути призначений на посаду радника керівника вищого навчального закладу із виплатою грошового утримання за рахунок навчального закладу в розмірі заробітної плати, яку він отримував перед виходом на пенсію.

Призначення радника керівника вищого навчального закладу здійснюється у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Умови призначення та виплати грошового утримання визначаються у статуті вищого навчального закладу.

Стаття 31. Керівник інституту, факультету, відділення

1. Керівництво інститутом здійснює директор (начальник), керівництво факультетом здійснює декан (начальник). Директор інституту, декан (начальник) факультету може делегувати частину своїх повноважень своїм заступникам. Повноваження керівника інституту, керівника факультету визначаються у положенні про факультет, яке затверджується керівником вищого навчального закладу.

Директор (начальник), декан (начальник) видають розпорядження, що стосується діяльності відповідного інституту, факультету. Розпорядження є обов'язковими для виконання всіма працівниками інституту, факультету і можуть бути скасовані керівником вищого навчального закладу. Керівник вищого навчального закладу відмінює розпорядження директора, декана (начальника), що суперечать закону, статутіві вищого навчального закладу чи завдають шкоди інтересам вищого навчального закладу.

2. Керівництво військовим навчальним підрозділом вищого навчального закладу та факультетом (відділенням) вищого військового навчального закладу здійснює начальник, який призначається на посаду за конкурсом. Порядок проведення конкурсу визначається нормативно-правовими актами центрального органу виконавчої влади, що має у своєму підпорядкуванні вищий військовий навчальний заклад, військовий навчальний підрозділ вищого навчального закладу, за погодженням з

спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі освіти і науки.

3. Керівництво відділенням здійснює завідувач (начальник). Завідувач (начальник) відділення призначається на посаду керівником вищого навчального закладу з числа педагогічних працівників, які мають вищу освіту освітньо-кваліфікаційного рівня магістра відповідно до профілю освітньої діяльності відділення і стаж педагогічної діяльності не менше ніж п'ять років.

Завідувач відділення (начальник) забезпечує організацію навчально-виховного процесу, виконання навчальних планів і програм навчальних дисциплін, здійснює контроль за якістю викладання навчальних дисциплін, навчально-методичною діяльністю викладачів.

Стаття 32. Вчені ради

1. Вчена рада вищого навчального закладу є колегіальним органом університету, академії, коледжу і утворюється строком до п'яти років (для національного вищого навчального закладу - строком до семи років).

До компетенції Вченої ради вищого навчального закладу належать:

розробка і подання до вищого колегіального органу громадського самоврядування проекту статуту вищого навчального закладу, а також змін і доповнень до нього;

ухвалення фінансових плану і звіту вищого навчального закладу;

за поданням керівника вищого навчального закладу ухвалення рішень щодо створення та ліквідації структурних підрозділів;

за поданням керівника вищого навчального закладу погодження кандидатури щодо призначення та звільнення з посади директора (завідувача) бібліотеки, а також призначення та звільнення з посади проректорів (заступників керівника), головного бухгалтера;

затвердження на посаді директорів (начальників) інститутів, деканів (начальників) факультетів

обрання за конкурсом таємним голосуванням на посади завідувачів (начальників) кафедр і професорів;

ухвалення навчальних планів та робочих програм навчальних дисциплін;

ухвалення рішень з питань організації навчально-виховного процесу;

ухвалення основних напрямів наукових досліджень;

оцінювання науково-педагогічної діяльності структурних підрозділів;

прийняття рішення щодо кандидатур для присвоєння вчених звань доцента, професора, старшого дослідника .

Вчена рада вищого навчального закладу розглядає й інші питання діяльності вищого навчального закладу відповідно до статуту вищого навчального закладу.

Вчену раду вищого навчального закладу очолює її голова - керівник вищого навчального закладу або президент університету. До складу Вченої ради вищого навчального закладу входять за посадами заступники керівника вищого навчального закладу, директори (начальники) інститутів, декани (начальники) факультетів, учений секретар, директор (завідувач) бібліотеки, головний бухгалтер, керівники органів самоврядування вищого навчального закладу, а також виборні представники, які представляють науково-педагогічних працівників і обираються з числа завідувачів (начальників) кафедр, професорів, докторів філософії, докторів наук; виборні представники, які представляють інших працівників вищого навчального закладу і які працюють у ньому на постійній основі, керівники органів студентського самоврядування вищого навчального закладу відповідно до квот, визначених у статуті вищого навчального закладу. При цьому не менше як 75 відсотків загальної чисельності її складу мають становити науково-педагогічні працівники вищого навчального закладу і не менше як 10 відсотків – виборні представники осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі.

Виборні представники обираються вищим колегіальним органом громадського самоврядування вищого навчального закладу за поданням структурних підрозділів, у яких вони працюють, а виборні представники з числа осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі, - вищим органом студентського самоврядування вищого навчального закладу.

Рішення Вченої ради вищого навчального закладу вводяться в дію рішеннями керівника вищого навчального закладу.

2. Вчена рада інституту, факультету є колегіальним органом інституту, факультету вищого навчального закладу.

Вчену раду інституту очолює її голова – директор (начальник) інституту. Вчену раду факультету очолює її голова - декан (начальник) факультету. До складу вченої ради інституту, факультету входять за посадами заступники директора (начальника), декана (начальника), завідувачі (начальники) кафедр, керівники органів громадського самоврядування інституту, факультету, керівники органів студентського самоврядування інституту, факультету, а також виборні представники, які представляють науково-педагогічних працівників і обираються з числа професорів, докторів філософії, докторів наук, виборні представники, які представляють інших працівників інституту, факультету і які працюють у ньому на постійній основі, виборні представники осіб, які навчаються, відповідно до квот, визначених у статуті вищого навчального закладу. При цьому не менше як 75 відсотків загальної чисельності складу Вченої ради мають становити науково-педагогічні працівники інституту, факультету і не

менше як 10 відсотків – виборні представники з числа осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі.

Виборні представники обираються вченими радами інститутів, факультетів, в яких вони працюють, а виборні представники з числа осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі, - вищим органом студентського самоврядування інституту, факультету.

До компетенції вченої ради інституту, факультету належать:

обрання за конкурсом таємним голосуванням на посаду асистентів, викладачів, старших викладачів, доцентів, директора (начальника) інституту, декана (начальника) факультету;

вирішення питань організації навчально-виховного процесу в інституті, на факультеті;

подання пропозицій Вченій раді вищого навчального закладу щодо ухвалення навчальних планів та робочих програм навчальних дисциплін;

визначення загальних напрямів наукової діяльності інституту, факультету;

ухвалення фінансових плану і звіту інституту, факультету;

розгляд інших питань, передбачених статутом вищого навчального закладу.

Рішення вченої ради інституту, факультету вводяться в дію рішеннями директора (начальника) інституту, декана (начальника) факультету. Рішення вченої ради інституту, факультету може бути скасовано Вченою радою вищого навчального закладу.

3. В університеті, академії, коледжі можуть бути створені вчені ради інших структурних підрозділів. Їх повноваження визначаються керівником вищого навчального закладу.

4. Особливості діяльності вченої ради вищого військового навчального закладу (військового навчального підрозділу вищого навчального закладу) визначаються центральним органом виконавчої влади, що має у своєму підпорядкуванні вищі військові навчальні заклади (військові підрозділи вищих навчальних закладів), за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Стаття 33. Педагогічна рада

1. Педагогічна рада вищого навчального закладу є колегіальним органом професійного коледжу і утворюється строком до трьох років.

До компетенції Педагогічної ради вищого навчального закладу належать:

розробка і подання до вищого колегіального органу громадського самоврядування проекту статуту професійного коледжу, а також змін і доповнень до нього;

ухвалення фінансових плану і звіту професійного коледжу;

за поданням керівника вищого навчального закладу ухвалення рішень щодо створення та ліквідації структурних підрозділів;

за поданням керівника вищого навчального закладу погодження кандидатури щодо призначення та звільнення з посади заступників керівника, завідувачів (начальників) відділень, головного бухгалтера та директора (завідувача) бібліотеки;

ухвалення навчальних планів та робочих програм навчальних дисциплін;

ухвалення рішень з питань організації навчально-виховного процесу;

оцінювання навчально-педагогічної діяльності структурних підрозділів.

Педагогічна рада професійного коледжу розглядає й інші питання діяльності вищого навчального закладу відповідно до статуту вищого навчального закладу.

Педагогічну раду професійного коледжу очолює її голова – керівник вищого навчального закладу. До складу Педагогічної ради професійного коледжу входять за посадами заступники керівника вищого навчального закладу, завідувачі (начальники) відділень, директор (завідувач) бібліотеки, голови циклових комісій, педагогічні працівники, головний бухгалтер, керівники органів громадського самоврядування вищого навчального закладу, керівники органів студентського самоврядування вищого навчального закладу відповідно до квот, визначених у статуті вищого навчального закладу. При цьому не менше як 75 відсотків загальної чисельності її складу мають становити педагогічні працівники вищого навчального закладу і не менше як 10 відсотків – виборні представники осіб, які навчаються.

Виборні представники обираються вищим колегіальним органом громадського самоврядування вищого навчального закладу за поданням структурних підрозділів, в яких вони працюють, а виборні представники осіб, які навчаються, - вищим органом студентського самоврядування вищого навчального закладу.

Рішення Педагогічної ради вищого навчального закладу вводяться в дію рішеннями керівника вищого навчального закладу.

2. Особливості діяльності педагогічної ради військового професійного коледжу визначаються центральним органом виконавчої влади, що має у своєму підпорядкуванні військові професійні коледжі, за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Стаття 34. Наглядова рада

1. В університеті, академії (за винятком військових) створюється Наглядова рада, яка є дорадчим громадським органом.

Наглядова рада розглядає шляхи перспективного розвитку вищого навчального закладу, надає допомогу його керівництву в реалізації державної політики у галузі вищої освіти і науки, здійснює громадський контроль за його діяльністю, сприяє ефективній взаємодії вищого навчального закладу з органами державної влади та місцевого самоврядування, науковою громадськістю, суспільно-політичними організаціями та суб'єктами господарської діяльності в інтересах розвитку вищої освіти; надає рекомендації спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади у галузі освіти і науки щодо закінчення чи продовження контракту з керівником університету, академії.

2. Склад Наглядової ради обирається Вченою радою вищого навчального закладу і затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки або іншим центральним органом виконавчої влади, у підпорядкуванні якого він перебуває.

Положення про Наглядову раду вищого навчального закладу затверджує спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у галузі освіти і науки або інші центральні органи виконавчої влади, які мають у підпорядкуванні вищі навчальні заклади.

Термін повноваження Наглядової ради становить не менше ніж три роки, але не більше ніж п'ять років.

Стаття 35. Робочі та дорадчі органи

1. Для вирішення поточних питань діяльності в університеті, академії, коледжі створюються робочі органи:

ректорат;
дирекції, деканати;
приймальна комісія;
та інші органи.

Для вирішення поточних питань діяльності професійних коледжів створюються робочі органи:

адміністративна рада;
приймальна комісія.

У вищих військових навчальних закладах (військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів) можуть створюватися інші робочі органи.

2. Дорадчим органом університету, академії, коледжу є Науково-методична рада. Науково-методичну раду очолює керівник вищого навчального закладу або його заступник. До складу Науково-методичної ради входять заступники керівника, директори (начальники) інститутів, декани (начальники) факультетів, директор (завідувач) бібліотеки, науково-

педагогічні працівники та уповноважений представник від вищого колегіального органу студентського самоврядування.

Дорадчим органом професійного коледжу є Навчально-методична рада. Навчально-методичну раду очолює керівник вищого навчального закладу або його заступник. До складу Навчально-методичної ради входять заступники керівника, завідувачі (начальники) відділень, директор (завідувач) бібліотеки, педагогічні працівники та уповноважений представник від вищого колегіального органу студентського самоврядування.

3. Положення про робочі та дорадчі органи затверджуються наказом керівника вищого навчального закладу відповідно до статуту вищого навчального закладу.

Стаття 36. Органи громадського самоврядування у вищих навчальних закладах

1. Вищим колегіальним органом громадського самоврядування університету, академії, коледжу є загальні збори (конференція) трудового колективу, включаючи виборних представників з числа осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі.

Порядок скликання вищого колегіального органу громадського самоврядування та його роботи визначається статутом вищого навчального закладу.

У вищому колегіальному органі громадського самоврядування мають бути представлені всі категорії працівників вищого навчального закладу, представники з числа осіб, що навчаються у вищому навчальному закладі. При цьому не менше як 75 відсотків загальної чисельності делегатів (членів) виборного органу мають становити науково-педагогічні працівники вищого навчального закладу, які працюють у вищому навчальному закладі на постійній основі і не менше як 10 відсотків – виборні представники з числа осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі.

Вищий колегіальний орган громадського самоврядування скликається не рідше ніж один раз на рік.

Вищий колегіальний орган громадського самоврядування:

за поданням Вченої ради вищого навчального закладу приймає статут вищого навчального закладу, а також вносить зміни до нього;

обирає претендента на посаду керівника вищого навчального закладу шляхом таємного голосування і подає свої пропозиції органу управління, у підпорядкуванні якого знаходиться вищий навчальний заклад, або власнику (власникам) чи уповноваженому ним (ними) органу (особі);

щорічно заслуховує звіт керівника вищого навчального закладу та оцінює його діяльність;

обирає комісію з трудових спорів відповідно до законодавства України про працю;

за мотивованим поданням Наглядової ради або Вченої ради вищого навчального закладу розглядає питання про дострокове припинення повноважень керівника вищого навчального закладу;

затверджує правила внутрішнього розпорядку вищого навчального закладу;

розглядає інші питання діяльності вищого навчального закладу.

Органом громадського самоврядування інституту, факультету у вищому навчальному закладі є збори (конференція) трудового колективу інституту, факультету, включаючи виборних представників з числа осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі.

Порядок скликання органу громадського самоврядування інституту, факультету та його роботи визначається статутом вищого навчального закладу.

У вищому колегіальному органі громадського самоврядування інституту, факультету повинні бути представлені всі категорії працівників інституту, факультету. Не менше як 75 відсотків загальної чисельності делегатів (членів) виборного органу повинні становити науково-педагогічні працівники інституту, факультету, які працюють у вищому навчальному закладі на постійній основі і не менше як 10 відсотків – виборні представники з числа осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі.

Орган громадського самоврядування інституту, факультету скликається не рідше ніж один раз на рік.

Орган громадського самоврядування інституту, факультету:

дає оцінку діяльності керівника інституту, факультету;

затверджує річний звіт про діяльність інституту, факультету;

вносить пропозиції керівнику вищого навчального закладу про відкликання з посади керівника інституту, факультету;

обирає виборних представників до вченої ради інституту, факультету;

обирає кандидатури до вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу;

обирає кандидатури до Вченої ради вищого навчального закладу.

2. Вищим колегіальним органом громадського самоврядування професійного коледжу є загальні збори (конференція) трудового колективу, включаючи виборних представників з числа осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі.

У вищому колегіальному органі громадського самоврядування повинні бути представлені всі категорії працівників професійного коледжу та органів студентського самоврядування. Не менше як 75 відсотків загальної чисельності делегатів (членів) виборного органу повинні становити педагогічні працівники вищого навчального закладу, які працюють у вищому навчальному закладі на постійній основі і не менше як 10 відсотків – представники з числа осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі.

Вищий колегіальний орган громадського самоврядування скликається не рідше ніж один раз на рік.

Вищий колегіальний орган громадського самоврядування:
приймає статут вищого навчального закладу, а також вносить зміни до нього;
обирає претендентів на посаду керівника вищого навчального закладу;
вносить подання власнику (власникам) про дострокове звільнення керівника вищого навчального закладу;
щорічно заслуховує звіт керівника вищого навчального закладу та оцінює його діяльність;
обирає комісію із трудових спорів відповідно до законодавства України про працю;
затверджує правила внутрішнього розпорядку вищого навчального закладу;
розглядає інші питання діяльності вищого навчального закладу.

3. Особливості повноважень та діяльності органу громадського самоврядування вищого військового навчального закладу (військового навчального підрозділу вищого навчального закладу) визначаються центральними органами виконавчої влади, що мають у підпорядкуванні вищі військові навчальні заклади (військові навчальні підрозділи вищих навчальних закладів), за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Стаття 37. Студентське самоврядування

1. У вищих навчальних закладах та їх структурних підрозділах діє студентське самоврядування, яке є невід'ємною частиною громадського самоврядування відповідних навчальних закладів.

У студентському самоврядуванні беруть участь особи, які навчаються у вищому навчальному закладі. Усі особи, які навчаються у вищому навчальному закладі, мають рівне право на участь у студентському самоврядуванні.

Студентське самоврядування забезпечує захист прав та інтересів осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі, та їхню участь в управлінні вищим навчальним закладом.

Студентське самоврядування здійснюється особами, які навчаються у вищому навчальному закладі, безпосередньо та через органи студентського самоврядування, що обираються шляхом таємного голосування.

2. У своїй діяльності органи студентського самоврядування керуються законодавством, рішеннями спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі освіти і науки та відповідного центрального органу виконавчої влади, в підпорядкуванні якого знаходиться вищий навчальний заклад, статутом вищого навчального закладу.

3. Органи студентського самоврядування:
приймають акти, що регламентують їхню організацію та діяльність;
проводять організаційні, наукові, культурно-масові, спортивні, оздоровчі та інші заходи;

сприяють працевлаштуванню осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі;

розпоряджаються коштами та іншим майном, що знаходяться на їхньому балансі та банківських рахунках;

виконують інші функції.

За погодженням з органом студентського самоврядування у вищому навчальному закладі приймається рішення про:

відрахування осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі, та їх поновлення на навчання;

переведення осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі за державним замовленням, на навчання за контрактом за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб;

переведення осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі за контрактом за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб, на навчання за державним замовленням;

призначення заступника декана, проректора, які відповідають за роботу із студентами;

поселення осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі, в гуртожиток і виселення з гуртожитку;

затвердження рішень з питань студентських містечок та гуртожитків для проживання осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі.

4. Студентське самоврядування здійснюється на рівні студентської групи, факультету, гуртожитку, вищого навчального закладу. Залежно від контингенту студентів, типу та специфіки вищого навчального закладу студентське самоврядування може здійснюватися на рівні курсу, спеціальності, студентського містечка, структурних підрозділів вищого навчального закладу.

5. Вищим органом студентського самоврядування є загальні збори (конференція) осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі та які:

ухвалюють Положення про студентське самоврядування;

обирають виконавчі органи студентського самоврядування та заслуховують їх звіти;

визначають структуру, повноваження та порядок обрання виконавчих органів студентського самоврядування.

6. Керівник вищого навчального закладу має всебічно сприяти створенню належних умов для діяльності органів студентського самоврядування (надання приміщення, меблів, оргтехніки, забезпечення телефонним зв'язком, постійним доступом до мережі Інтернет, відведення місць для встановлення інформаційних стендів тощо).

Фінансовою основою студентського самоврядування є кошти, визначені Вченою радою вищого навчального закладу в розмірі не менше 0,5 відсотка коштів спеціального фонду відповідного вищого навчального закладу.

Кошти органів студентського самоврядування спрямовуються на виконання їх завдань і повноважень. Не менш як 30 відсотків коштів

мають витрачатися на підтримку наукової діяльності осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі.

7. Органи студентського самоврядування можуть мати різноманітні форми (сенат, парламент, старостат, студентська навчальна (наукова) частина, студентські деканати, ради тощо).

Стаття 38. Обрання, затвердження та звільнення з посади керівника вищого навчального закладу

1. Кандидат на посаду керівника університету, академії, коледжу повинен бути громадянином України, вільно володіти та послуговуватися українською мовою, мати вчене звання професора, науковий ступінь доктора філософії або доктора наук і стаж науково-педагогічної діяльності не менше ніж десять років.

Кандидатом на посаду керівника вищого навчального закладу культури і мистецтв може бути особа, яка має почесні звання «Народний артист України», «Народний художник України», «Народний архітектор України» або «Заслужений діяч мистецтв України» за наявності у неї вченого звання доцента та наукового ступеня доктора філософії.

Керівник університету, академії може безперервно перебувати на посаді не більше двох строків підряд.

Конкурс на заміщення посади керівника вищого навчального закладу оголошується власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом (особою) не пізніше ніж за один місяць до закінчення дії контракту керівника вищого навчального закладу. Термін перебування на посаді виконувача обов'язків керівника вищого навчального закладу не може перевищувати трьох місяців.

Власник (власники) або уповноважений ним (ними) орган (особа) приймає пропозиції щодо претендентів на посаду керівника вищого навчального закладу і вносить кандидатури претендентів, які відповідають вимогам цього Закону, до вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу для голосування.

Вищий колегіальний орган громадського самоврядування обирає і рекомендує власнику (власникам) або уповноваженому ним (ними) органу (особі) кандидатури претендентів на посаду керівника вищого навчального закладу, які набрали не менше ніж 30 відсотків голосів від статутного складу вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу під час голосування. Кожен член виборного органу може голосувати лише за одну кандидатуру. Власник (власники) або уповноважений ним (ними) орган (особа) зобов'язаний (зобов'язана) призначити одну з рекомендованих кандидатур строком до п'яти років (для національного вищого навчального закладу - строком до семи років) на умовах контракту. Якщо вищим колегіальним органом громадського самоврядування вищого навчального закладу подано власнику (власникам) або уповноваженому ним (ними) органу (особі) на затвердження одну кандидатуру, яка набрала більше ніж 50 відсотків голосів виборців, власник

або уповноважений ним орган зобов'язаний призначити цю кандидатуру на посаду керівника вищого навчального закладу.

У разі, якщо жоден з претендентів на посаду керівника вищого навчального закладу не набрав у першому турі потрібної кількості голосів (30 відсотків від статутного складу вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу), проводиться другий тур голосування. До голосування у другому турі допускається не більше двох кандидатів з числа тих, хто набрав у першому турі найбільшу кількість голосів. Якщо у другому турі голосування жоден з кандидатів на посаду керівника не набрав 30 відсотків голосів від статутного складу вищого колегіального органу громадського самоврядування, конкурс оголошується повторно.

Якщо в результаті повторного конкурсу жоден з кандидатів не набрав 30 відсотків голосів від статутного складу вищого колегіального органу громадського самоврядування, власник (власники) або уповноважений ним (ними) орган (особа) до проведення нових виборів призначає на умовах контракту виконуючого обов'язки керівника вищого навчального закладу на строк не більше ніж два роки.

Виконувач обов'язків керівника вищого навчального закладу призначається на строк, який необхідний для оголошення конкурсу, проведення голосування вищим колегіальним органом громадського самоврядування вищого навчального закладу, а в разі необхідності – і на строк повторного оголошення конкурсу, повторного проведення голосування вищим колегіальним органом громадського самоврядування вищого навчального закладу та затвердження власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом (особою) нового керівника вищого навчального закладу, та не може перевищувати трьох місяців.

Якщо на посаду керівника університету, академії, коледжу претендує одна кандидатура, то вищий колегіальний орган громадського самоврядування подає власнику (власникам) або уповноваженому ним (ними) органу цю кандидатуру для затвердження на посаду керівника вищого навчального закладу за умови, що вона набрала 50 відсотків голосів плюс один від статутного складу вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу під час голосування.

Керівник вищого навчального закладу може бути звільнений з посади власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом (особою) на підставах, визначених трудовим законодавством, а також за порушення статуту вищого навчального закладу та умов контракту. Керівник вищого навчального закладу може бути звільнений з посади у зв'язку із прийняттям рішення про його відкликання органом, який його обрав на посаду. Клопотання про відкликання керівника може бути внесено до вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу не менше як половиною статутного складу Вченої ради вищого навчального закладу. Рішення про відкликання керівника вищого навчального закладу приймається двома третинами голосів за присутності не

менше як двох третин статутного складу вищого колегіального органу громадського самоврядування вищого навчального закладу.

2. Кандидат на посаду керівника професійного коледжу повинен бути громадянином України, вільно володіти та послуговуватися українською мовою, мати вищу освіту освітньо-кваліфікаційного рівня магістра, відповідну підготовку та стаж педагогічної роботи у вищих навчальних закладах відповідного типу не менше ніж п'ять років.

Конкурс на заміщення посади керівника професійного коледжу оголошується власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом (особою) кожні п'ять років, не пізніше ніж за один місяць до закінчення дії контракту керівника вищого навчального закладу. У разі якщо дія контракту керівника вищого навчального закладу закінчується під час канікул, конкурс на заміщення посади керівника продовжується.

Власник (власники) або уповноважений ним (ними) орган (особа) приймає пропозиції щодо претендентів на посаду керівника, які відповідають вимогам цього Закону, і вносить кандидатури претендентів до вищого органу громадського самоврядування для голосування. Термін перебування на посаді виконуючого обов'язки керівника вищого навчального закладу не може перевищувати трьох місяців.

Вищий орган громадського самоврядування професійного коледжу за результатами голосування може рекомендувати власнику (власникам) або уповноваженому ним (ними) органу (особі) на посаду керівника вищого навчального закладу кандидатури претендентів, які набрали більше 30 відсотків голосів під час голосування, або двох претендентів, які набрали найбільшу кількість голосів під час голосування. Кожен член виборного органу може голосувати лише за одну кандидатуру. Власник (власники) або уповноважений ним (ними) орган (особа) зобов'язаний (зобов'язана) призначити на умовах контракту одну з рекомендованих кандидатур.

Якщо вищим колегіальним органом громадського самоврядування професійного коледжу подано власнику (власникам) або уповноваженому ним (ними) органу (особі) на затвердження одна кандидатура, яка набрала більше ніж 50 відсотків голосів виборців, власник або уповноважений ним орган (особа) зобов'язана призначити цю кандидатуру на посаду керівника вищого навчального закладу.

Керівник професійного коледжу може бути звільнений з посади власником (власниками) або уповноваженим ним (ними) органом (особою) на підставах, визначених трудовим законодавством, а також за порушення статуту вищого навчального закладу та умов контракту.

3. Обрання, затвердження та звільнення з посади керівника коледжу, професійного коледжу, які є структурними підрозділами університету, академії, здійснюється в порядку, передбаченому частиною першою та другою цієї статті.

4. Власник (власники) новоутвореного вищого навчального закладу або уповноважений ним (ними) орган (особа) призначає на умовах контракту виконувача обов'язків керівника вищого навчального закладу на строк до проведення виборів керівника вищого навчального закладу, але не більше ніж на один рік.

5. Вимоги до кандидата та особливості порядку призначення на посаду керівника вищого військового навчального закладу встановлюється центральним органом виконавчої влади, у підпорядкуванні якого перебуває вищий військовий навчальний заклад.

Стаття 39. Обрання на посаду та звільнення з посади керівника інституту, факультету

1. Кандидата на посаду керівника інституту, факультету обирає і рекомендує керівнику вищого навчального закладу Вчена рада інституту, факультету з числа науково-педагогічних працівників, які мають вчене звання доцента, професора і науковий ступінь відповідно до профілю освітньої діяльності інституту, факультету та стаж науково-педагогічної діяльності не менше ніж п'ять років.

Керівником вищого навчального закладу мистецького профілю можуть встановлюватися додаткові вимоги щодо кандидатів на посаду керівника інституту, факультету.

Керівник вищого навчального закладу призначає керівника інституту, факультету строком до п'яти років (для національного вищого навчального закладу - строком до семи років). Керівник інституту, факультету виконує свої повноваження на постійній основі. Інші питання щодо порядку обрання керівника інституту, факультету визначаються статутом вищого навчального закладу.

Заступники керівника інституту, факультету призначаються керівником вищого навчального закладу за пропозицією вченої ради інституту, факультету.

2. Керівник інституту, факультету може бути звільнений з посади на підставах, визначених законодавством України про працю, а також за порушення статуту вищого навчального закладу та умов контракту. Керівник інституту, факультету може бути звільнений з посади керівником вищого навчального закладу на підставі рішення Вченої ради вищого навчального закладу.

3. Керівник інституту, факультету може бути звільнений з посади керівником вищого навчального закладу на підставі подання органу громадського самоврядування факультету. Пропозиція про звільнення керівника інституту, факультету вноситься до органу громадського самоврядування інституту, факультету не менше як половиною статутного

складу вченої ради інституту, факультету. Пропозиція про звільнення керівника інституту, факультету приймається не менше ніж двома третинами голосів статутного складу органу громадського самоврядування інституту, факультету.

4. Керівник вищого навчального закладу, в якому створено новий інститут, факультет, призначає на умовах контракту виконувача обов'язків керівника цього факультету на термін до проведення виборів керівника факультету, але не більше ніж на один рік.

5. Вимоги до кандидата та порядок призначення на посаду керівника факультету вищого військового навчального закладу (військового навчального підрозділу вищого навчального закладу) встановлюються відповідно до нормативно-правових актів центрального органу виконавчої влади, у підпорядкуванні якого він перебуває, та спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Розділ VII ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Стаття 40. Навчально-виховний процес

Навчально-виховний процес у вищих навчальних закладах – це система організаційних і дидактичних заходів, спрямованих на засвоєння відповідної освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми певного освітньо-кваліфікаційного (освітньо-наукового) рівня та забезпечення патріотичного, морального, духовного, естетичного і фізичного розвитку особи.

Порядок організації навчального процесу у вищих навчальних закладах визначається нормативно-правовим актом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Стаття 41. Форми навчання у вищих навчальних закладах

Навчання у вищих навчальних закладах здійснюється за такими формами:

- денна;
- вечірня;
- заочна (дистанційна);
- екстернат.

Стаття 42. Форми організації навчального процесу та види навчальних занять

Навчальний процес у вищих навчальних закладах здійснюється у таких формах:

навчальні заняття;
самостійна робота;
практична підготовка;
контрольні заходи.

Основними видами навчальних занять у вищих навчальних закладах є:
лекція;
лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття;
консультація.

Вищий навчальний заклад може встановлювати інші види навчальних занять.

Стаття 43. Умови прийому на навчання до вищого навчального закладу

1. Прийом осіб до вищих навчальних закладів незалежно від форми власності та підпорядкування навчального закладу, рівня акредитації та джерел оплати за навчання здійснюється на конкурсній основі відповідно до рівнів їхніх предметних знань, умінь і загальної навчальної компетентності, визначених на підставі зовнішнього незалежного оцінювання, та їхніх спеціальних здібностей у випадках, передбачених Умовами прийому на навчання до вищих навчальних закладів України, з урахуванням середнього бала документа державного зразка про повну загальну середню освіту

Зовнішнє незалежне оцінювання предметних знань, умінь і загальної навчальної компетентності осіб, які бажають здобувати вищу освіту на базі повної загальної середньої освіти, здійснюється відповідно до Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів України, затверджених спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Прийом до вищих навчальних закладів незалежно від форми власності на заочну форму навчання осіб, які здобули загальну середню освіту в 2007 році і раніше (до запровадження обов'язкового зовнішнього незалежного оцінювання якості освіти), може на конкурсних засадах здійснюватися (за вибором таких осіб) відповідно до рівня їхньої загальної навчальної компетентності, визначеного на підставі зовнішнього незалежного оцінювання, та їхніх спеціальних здібностей у випадках, передбачених Умовами прийому на навчання до вищих навчальних закладів України, з урахуванням середнього бала документа державного зразка про повну загальну середню освіту (без урахування рівня їхніх предметних знань та умінь, визначених на підставі зовнішнього незалежного оцінювання).

2. Умови конкурсу мають забезпечувати дотримання прав громадян у галузі освіти.

3. Поза конкурсом до вищих навчальних закладів державної та комунальної форм власності особи зараховуються у випадках,

передбачених законом або міжнародним договором України, в якому бере участь Україна.

4. Прийом на навчання до вищого навчального закладу для підготовки фахівців усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів проводиться відповідно до умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів розробленими і затвердженими спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Правила прийому на навчання до вищого навчального закладу, розроблені відповідно до умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів України, затверджуються його керівником за погодженням із спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Стаття 44. Зовнішнє незалежне оцінювання знань та умінь осіб, які бажають здобувати вищу освіту на базі повної загальної середньої освіти

1. Проходження зовнішнього незалежного оцінювання є необхідною умовою для допуску особи до здобуття вищої освіти. Особи, які пройшли зовнішнє незалежне оцінювання, мають право на участь у конкурсі на вступ до вищих навчальних закладів.

Особи можуть допускатися за їхнім вибором до участі у конкурсі на вступ до вищих навчальних закладів незалежно від форми власності на заочну форму навчання за результатами вступних іспитів на виявлення рівня їхньої загальної навчальної компетентності з урахуванням середнього бала документа державного зразка про повну загальну середню освіту (без урахування рівня їхніх предметних знань та умінь, визначених на підставі зовнішнього незалежного оцінювання).

2. Розроблення завдань для банку завдань зовнішнього незалежного оцінювання та оцінювання сертифікаційних робіт здійснюють педагогічні, наукові, науково-педагогічні працівники.

3. Порядок проведення зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти встановлюється Кабінетом Міністрів України.

4. Перелік навчальних предметів, які виносяться на зовнішнє незалежне оцінювання, та строки його проведення визначаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки не пізніше ніж 31 серпня року, що передує рокові проведення такого оцінювання.

5. Зміст програм зовнішнього незалежного оцінювання з навчальних предметів повинен відповідати змісту навчальних програм повної загальної середньої освіти, розроблених відповідно до Державного стандарту загальної середньої освіти та затверджених відповідно до закону. Програми зовнішнього незалежного оцінювання затверджуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки одночасно із затвердженням переліку навчальних предметів та строків проведення зовнішнього незалежного оцінювання.

6. Об'єктивність зовнішнього незалежного оцінювання забезпечується дотриманням єдиних вимог, процедур зовнішнього незалежного оцінювання, а також підбором завдань сертифікаційних робіт зовнішнього незалежного оцінювання у межах програми, передбаченої частиною п'ятою цієї статті, які дають змогу всебічно оцінити рівень знань та умінь особи, забезпечити кваліфікований конкурсний відбір осіб для здобуття вищої освіти.

7. Порядок формування та використання банку завдань зовнішнього незалежного оцінювання, доступу до відомостей такого банку відповідно до закону визначає спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у галузі освіти і науки.

8. Відкритість зовнішнього незалежного оцінювання забезпечується повним і своєчасним інформуванням осіб, які бажають здобувати вищу освіту, про програми, строки та порядок проведення зовнішнього незалежного оцінювання, а також державним контролем і громадським спостереженням за ходом зовнішнього незалежного оцінювання. Умови присутності під час зовнішнього незалежного оцінювання представників засобів масової інформації, органів державного контролю, вищих навчальних закладів, громадськості визначаються Порядком зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти та Правилами проведення зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти.

9. Громадське спостереження за ходом зовнішнього незалежного оцінювання можуть здійснювати представники громадських організацій, зареєстрованих в установленому законом порядку, органів громадського самоврядування навчальних закладів.

Не можуть бути громадськими спостерігачами посадові особи органів державної влади та органів місцевого самоврядування, педагогічні працівники навчальних закладів системи загальної середньої освіти.

Положення про громадський контроль за проведенням зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень випускників загальноосвітніх навчальних закладів і зарахування до вищих навчальних закладів затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

10. Особі, яка пройшла зовнішнє незалежне оцінювання з навчального предмета, видається сертифікат зовнішнього незалежного оцінювання встановленої форми.

Термін дії сертифіката зовнішнього незалежного оцінювання закінчується 31 грудня року його отримання.

11. Зазначена нижче інформація є власністю держави і має статус конфіденційної протягом визначених строків:

відомості банку завдань зовнішнього незалежного оцінювання – до прийняття спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки рішення, яким скасовується такий статус;

зміст завдань сертифікаційної роботи зовнішнього незалежного оцінювання у поточному році з кожного навчального предмета – з моменту

створення набору завдань сертифікаційної роботи зовнішнього незалежного оцінювання з кожного навчального предмета до моменту санкціонованого відкриття пакетів із завданнями сертифікаційних робіт з навчального предмета;

відомості, що дають можливість ідентифікувати особу, яка виконала конкретну сертифікаційну роботу, – до моменту завершення оцінювання сертифікаційних робіт з відповідного навчального предмета.

12. Не може належати до конфіденційної така інформація:

відомості, що містяться в сертифікаційних роботах осіб, які пройшли зовнішнє незалежне оцінювання, за винятком відомостей, що дають можливість ідентифікувати особу, яка виконала конкретну сертифікаційну роботу з моменту завершення оцінювання робіт.

13. Особа, яка пройшла зовнішнє незалежне оцінювання, має право ознайомитися з результатами перевірки своєї роботи та отримати завірену копію цієї роботи. Порядок видачі завірених копій виконаних робіт встановлює установа, уповноважена проводити зовнішнє незалежне оцінювання.

14. До проведення зовнішнього незалежного оцінювання, крім працівників установи, уповноваженої проводити зовнішнє незалежне оцінювання, можуть залучатися педагогічні, наукові, науково-педагогічні працівники та інші фахівці за їх згодою. Порядок залучення педагогічних, наукових, науково-педагогічних працівників, інших фахівців до проведення зовнішнього незалежного оцінювання та умови оплати їх праці встановлюються Кабінетом Міністрів України.

15. Особи, які пройшли зовнішнє незалежне оцінювання, мають право оскаржити його результати шляхом подання апеляції до установи, уповноваженої проводити зовнішнє незалежне оцінювання. Порядок розгляду апеляцій встановлюється Правилами проведення зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти. Результати зовнішнього незалежного оцінювання можуть бути оскаржені у порядку, встановленому законом.

16. Особи, які проходять зовнішнє незалежне оцінювання, притягаються до відповідальності за порушення Порядку зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти і Правил проведення зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти відповідно до закону. Особам, які вчинили умисні порушення, що перешкоджають іншим особам проходити зовнішнє незалежне оцінювання або спрямовані на спотворення результатів зовнішнього незалежного оцінювання, проходження такого оцінювання з відповідного навчального предмета може бути зупинено за рішенням установи, уповноваженої проводити зовнішнє незалежне оцінювання.

17. Особи, які організовують та проводять зовнішнє незалежне оцінювання, в тому числі залучені особи з числа педагогічних, наукових,

науково-педагогічних працівників, інших фахівців, за порушення Порядку зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти і Правил проведення зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти притягаються до дисциплінарної, адміністративної чи кримінальної відповідальності відповідно до закону.

Стаття 45. Відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах

1. Підставами для відрахування осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, є:

завершення навчання за відповідною освітньо-професійною (освітньо-науковою) програмою;

власне бажання;

переведення до іншого навчального закладу;

стан здоров'я, на підставі висновку лікарсько-консультативної комісії;

невиконання навчального плану;

порушення правил внутрішнього розпорядку вищого навчального закладу;

порушення умов контракту;

інші випадки, передбачені законодавством.

2. Особи, які навчаються у вищих навчальних закладах, можуть переривати навчання у зв'язку з обставинами, які унеможливають виконання навчального плану (за станом здоров'я, призовом на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї, навчанням чи стажуванням в освітніх і наукових установах іноземних держав тощо). Особам, які перервали навчання у вищих навчальних закладах, надається академічна відпустка.

3. Особи, які відраховані з вищих навчальних закладів, мають право на поновлення на навчання в межах ліцензованого обсягу вищого навчального закладу.

4. Особи, які навчаються у вищих навчальних закладах, можуть бути переведені з одного вищого навчального закладу до іншого вищого навчального закладу в межах відповідного напрямку (спеціальності).

5. Поновлення до числа студентів осіб, які були відраховані з вищих навчальних закладів, а також переведення осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, здійснюється, як правило, під час канікул.

Порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, регулюється

нормативно-правовими актами спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Розділ VIII СУБ'ЄКТИ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Стаття 46. Суб'єкти навчально-виховного процесу

Суб'єктами навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах є: педагогічні, науково-педагогічні працівники; особи, які навчаються у вищих навчальних закладах; інші працівники вищих навчальних закладів (категорійні спеціалісти, завідувачі навчальних лабораторій, старші лаборанти, методисти тощо).

Стаття 47. Педагогічні і науково-педагогічні працівники

Педагогічні працівники - особи, які за основним місцем роботи у професійних коледжах займаються навчальною, методичною, організаційною діяльністю. Науково-педагогічні працівники – особи, які за основним місцем роботи в університетах, академіях, коледжах займаються навчальною, методичною, науковою, (науково-технічною, мистецькою) та організаційною діяльністю.

Наукова та науково-технічна діяльність науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів регулюється законодавством України про наукову і науково-технічну діяльність.

Стаття 48. Основні посади педагогічних і науково-педагогічних працівників та порядок їх заміщення

1. Основними посадами педагогічних працівників є:
 - директор (начальник);
 - заступник директора (начальника), діяльність якого безпосередньо пов'язана з навчально-виховним, методичним, виробничим процесом;
 - завідувач відділення (начальник);
 - голова циклової комісії;
 - завідувач бібліотеки;
 - старший викладач;
 - викладач;
 - методист;
 - інші.
2. Основними посадами науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів є:
 - керівник (ректор, президент, начальник, директор, завідувач тощо);

заступник керівника (проректор, віце-президент, заступник начальника, заступник директора, заступник завідувача), діяльність якого безпосередньо пов'язана з навчально-виховним або науковим процесом;

директор (начальник) інституту, його заступники, діяльність яких безпосередньо пов'язана з навчально-виховним або науковим процесом;

декан (начальник) факультету, його заступники, діяльність яких безпосередньо пов'язана з навчально-виховним або науковим процесом;

директор (завідувач) бібліотеки;

науковий працівник бібліотеки;

завідувач (начальник) кафедри;

професор;

доцент;

старший викладач, викладач, асистент, викладач-стажист;

інші.

Повний перелік посад педагогічних, науково-педагогічних працівників встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Кількість посад педагогічних, науково-педагогічних працівників визначається відповідними нормативами чисельності осіб, які навчаються, на одну посаду педагогічного, науково-педагогічного працівника, що встановлюється Кабінетом Міністрів України.

3. Посади педагогічних працівників можуть обіймати особи з вищою освітою освітньо-кваліфікаційного рівня магістра за відповідною спеціальністю.

Статутом вищого навчального закладу може бути встановлено додаткові вимоги до осіб, які можуть обіймати посади педагогічних працівників.

Педагогічні працівники призначаються на посаду керівником вищого навчального закладу. Педагогічні працівники кожні п'ять років проходять атестацію. За результатами атестації визначається відповідність працівників займаній посаді, присвоюються категорії, педагогічні звання.

Позитивне рішення атестаційної комісії може бути підставою для підвищення за посадою, а негативне - підставою для звільнення педагогічного працівника з посади у порядку, встановленому законодавством.

Порядок атестації педагогічних працівників встановлюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Перелік кваліфікаційних категорій і педагогічних звань педагогічних працівників, порядок їх присвоєння визначаються Кабінетом Міністрів України.

4. Посади науково-педагогічних працівників можуть обіймати особи, які мають наукові ступені або вчені звання, а також особи, які мають вищу

освіту освітньо-кваліфікаційного рівня магістра за відповідною спеціальністю.

Статутом вищого навчального закладу може бути встановлено додаткові вимоги до осіб, які можуть обіймати посади науково-педагогічних працівників.

При заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників (завідувачів (начальників) кафедр, професорів, доцентів, старших викладачів, викладачів, асистентів) укладенню трудового договору (контракту) передує конкурсний відбір.

Порядок проведення конкурсного відбору затверджується спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Порядок заміщення вакантних посад командування і науково-педагогічних працівників у вищих військових навчальних закладах (військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів) встановлюється нормативно-правовими актами центральних органів виконавчої влади, у підпорядкуванні яких вони перебувають, та спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

У виключних випадках вакантні посади науково-педагогічних працівників можуть заміщуватись за трудовим договором до проведення конкурсного заміщення цих посад у поточному навчальному році.

Стаття 49. Робочий час педагогічних і науково-педагогічних працівників

1. Робочий час педагогічних і науково-педагогічних працівників визначається законодавством про працю України і становить 36 годин на тиждень (скорочена тривалість робочого часу).

Робочий час педагогічного працівника включає виконання ним навчальних, методичних, організаційних та інших трудових обов'язків, науково-педагогічного працівника - навчальних, методичних, наукових, організаційних та інших трудових обов'язків у поточному навчальному році.

Виконання навчальних обов'язків педагогічним і науково-педагогічним працівником становить його навчальне навантаження. Мінімальний та максимальний обсяг навчального навантаження педагогічного і науково-педагогічного працівника визначається вищим навчальним закладом в межах його річного робочого часу, виходячи із нормативів кількості посад відповідно до частини першої та другої статті 48 цього Закону.

2. Види навчальної роботи, що входять до навчального навантаження педагогічного та науково-педагогічного працівника відповідно до його посади, встановлюються вищим навчальним закладом в індивідуальному робочому плані працівника.

Норми часу навчальної роботи визначаються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки за погодженням з центральними органами виконавчої влади, які мають у підпорядкуванні вищі навчальні заклади.

3. Відволікання педагогічних і науково-педагогічних працівників від виконання професійних обов'язків не допускається, за винятком випадків, передбачених законодавством.

Стаття 50. Права педагогічних і науково-педагогічних працівників

Педагогічні та науково-педагогічні працівники вищого навчального закладу мають право:

на захист професійної честі та гідності;
брати участь в обговоренні та вирішенні питань, що стосуються діяльності вищого навчального закладу;

у встановленому порядку обирати та бути обраним до Вченої (Педагогічної) ради вищого навчального закладу, вченої ради інституту, факультету;

обирати методи та засоби навчання, що найбільш повно відповідають їх індивідуальним особливостям і забезпечують високу якість навчального процесу;

користуватися безоплатно послугами бібліотек, інформаційних фондів, навчальних та наукових підрозділів; одержувати службове житло в установленому законодавством порядку;

отримувати пільгові довготермінові кредити на будівництво (реконструкцію) і придбання житла в установленому порядку;

одержувати державні стипендії;

брати участь в об'єднаннях громадян.

Педагогічні та науково-педагогічні працівники мають й інші права, передбачені законодавством та статутом вищого навчального закладу.

Особливі права педагогічних, науково-педагогічних працівників вищого військового навчального закладу (військового навчального підрозділу вищого навчального закладу) визначаються центральним органом виконавчої влади, у підпорядкуванні якого знаходиться вищий військовий навчальний заклад (військовий навчальний підрозділ вищого навчального закладу), та спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Стаття 51. Обов'язки педагогічних і науково-педагогічних працівників

Педагогічні та науково-педагогічні працівники зобов'язані:

додержуватися статуту вищого навчального закладу, законів, інших нормативно-правових актів;

постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, наукову кваліфікацію (для науково-педагогічних працівників);

забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання навчальних дисциплін освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми відповідного напрямку (спеціальності);

додержуватися норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, прививати їм любов до України, виховувати їх в дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України та державних символів України;

розвивати в осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, самостійність, ініціативу, творчі здібності.

Особливі обов'язки педагогічних і науково-педагогічних працівників вищого військового навчального закладу (військового навчального підрозділу вищого навчального закладу) визначаються центральним органом виконавчої влади, у підпорядкуванні якого знаходиться вищий військовий навчальний заклад (військовий навчальний підрозділ вищого навчального закладу), та спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки.

Стаття 52. Підвищення кваліфікації та стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників

1. Педагогічні та науково-педагогічні працівники підвищують кваліфікацію та проходять стажування у відповідних наукових і навчально-наукових установах, вищих навчальних закладах, а також на підприємствах, в установах, організаціях, органах державної влади і місцевого самоврядування як в Україні, так і за її межами.

Вищий навчальний заклад забезпечує підвищення кваліфікації та стажування педагогічних, науково-педагогічних працівників не менше ніж один раз на п'ять років із збереженням середньої заробітної плати.

Результати підвищення кваліфікації та проходження стажування враховуються:

при проведенні чергової атестації педагогічних працівників;

при обранні на посаду за конкурсом чи укладанні трудового договору науково-педагогічних працівників.

2. Посади педагогічних і науково-педагогічних працівників, які підвищують кваліфікацію або проходять стажування з відривом від виробництва, на цей період можуть заміщуватись іншими особами без конкурсу на умовах строкового трудового договору (контракту).

Стаття 53. Особи, які навчаються у вищих навчальних закладах

Особами, які навчаються у вищих навчальних закладах, є студенти, слухачі, курсанти, екстерни, асистенти-стажисти, інтерни, лікарі-резиденти, клінічні ординатори, аспіранти та докторанти.

Студент - особа, яка у встановленому порядку зарахована до вищого навчального закладу і навчається за денною, вечірньою або заочною (дистанційною) формами навчання з метою здобуття вищої освіти певного освітньо-кваліфікаційного рівня.

Слухач – особа, яка навчається у вищому навчальному закладі за програмами післядипломної освіти та на підготовчому відділенні, факультеті тощо та підрозділах підвищення кваліфікації.

Курсант - особа, яка в установленому порядку зарахована до військового вищого навчального закладу (військового навчального підрозділу вищого навчального закладу), і навчається з метою здобуття вищої освіти певного освітньо-кваліфікаційного рівня.

Екстерн - особа, яка у встановленому порядку зарахована до вищого навчального закладу, і навчається за екстернатною формою навчання з метою здобуття вищої освіти певного освітньо-кваліфікаційного рівня.

Асистент-стажист - особа, яка має вищу освіту освітньо-кваліфікаційного рівня магістра, навчається в асистентурі-стажуванні вищих навчальних закладів за мистецькими спеціальностями, з метою удосконалення творчої майстерності.

Інтерн - особа, яка має вищу освіту освітньо-кваліфікаційного рівня магістра медичного або фармацевтичного спрямування, навчається з метою отримання кваліфікації лікаря або провізора певної спеціальності відповідно до переліку лікарських або провізорських посад.

Лікар-резидент – особа, яка має вищу освіту освітньо-кваліфікаційного рівня магістра медичного спрямування, навчається виключно на відповідних клінічних кафедрах з метою отримання кваліфікації лікаря – спеціаліста певної спеціальності відповідно до переліку спеціальностей.

Клінічний ординатор - особа, яка має вищу освіту освітньо-кваліфікаційного рівня магістра медичного спрямування та кваліфікацію лікаря певної спеціальності відповідно до переліку лікарських посад, навчається з метою поглиблення професійних знань, підвищення рівнів умінь та навичок лікаря-спеціаліста.

Аспірант - особа, яка зарахована до вищого навчального закладу (наукової установи) для здобуття вищої освіти освітньо-наукового рівня доктора філософії.

Докторант - особа, яка має науковий ступінь кандидата наук і зарахована до докторантури для підготовки дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук.

Стаття 54. Права осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах

1. Особи, які навчаються у вищих навчальних закладах, мають право на:

вибір форми навчання;

безпечні і нешкідливі умови навчання, праці та побуту;

трудова діяльність у позанавчальний час;

додаткову оплачувану відпустку у зв'язку з навчанням за основним місцем роботи, скорочений робочий час та інші пільги, передбачені законодавством для осіб, які поєднують роботу з навчанням;

користування навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною, побутовою, оздоровчою базою вищого навчального закладу;

забезпечення гуртожитком відповідно до законодавства України;

участь у науково-дослідних, дослідно-конструкторських роботах, конференціях, симпозіумах, виставках, конкурсах, представлення своїх робіт для публікацій;

на відрядження для участі у заходах, що проводяться поза місцем знаходження вищого навчального закладу, у порядку, передбаченому законодавством України;

участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення навчально-виховного процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення;

надання пропозицій щодо умов і розмірів плати за навчання;

участь у об'єднаннях громадян;

участь у діяльності органів громадського самоврядування у вищих навчальних закладах, вчених і педагогічних рад, органів студентського самоврядування;

обрання навчальних дисциплін за напрямом (спеціальністю) в межах, передбачених освітньо-професійною (освітньо-науковою) програмою підготовки та робочим навчальним планом;

участь у формуванні індивідуального навчального плану;

моральне та (або) матеріальне заохочення за успіхи у навчанні, науково-дослідній і громадській роботі та спортивні досягнення тощо;

захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства;

безоплатне користування у вищих навчальних закладах бібліотеками, інформаційними фондами, послугами навчальних, наукових, медичних та інших підрозділів вищого навчального закладу;

канікулярну відпустку тривалістю не менше ніж вісім календарних тижнів на навчальний рік;

оскарження дій органів управління вищого навчального закладу та їх посадових осіб, педагогічних і науково-педагогічних працівників.

2. Студенти вищих навчальних закладів, які навчаються за денною формою навчання, мають право на пільговий проїзд у міському й приміському пасажирському транспорті та міжміському автомобільному і

залізничному транспорті територією України у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Студенти вищих навчальних закладів незалежно від форми власності вищого навчального закладу мають право на отримання стипендій, призначених юридичними та фізичними особами, які направили їх на навчання, а також інших стипендій відповідно до законодавства.

Студенти вищих навчальних закладів незалежно від форми власності вищого навчального закладу мають право на отримання студентського квитка та залікової книжки, відповідно до зразків, встановлених спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади в галузі освіти і науки.

3. Права осіб, які навчаються у вищих військових навчальних закладах (військових підрозділах вищих навчальних закладів), встановлюються центральним органом виконавчої влади, у підпорядкуванні якого вони перебувають, та спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти та науки.

Стаття 55. Обов'язки осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах

1. Особи, які навчаються у вищих навчальних закладах, зобов'язані: додержуватися законодавства України, статуту та правил внутрішнього розпорядку вищого навчального закладу;

виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;

виконувати графік навчального процесу та вимоги навчального плану.

2. Обов'язки осіб, які навчаються у вищих військових навчальних закладах (військових підрозділах вищих навчальних закладів) встановлюються центральним органом виконавчої влади, у підпорядкуванні якого вони перебувають, та спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти та науки.

Стаття 56. Працевлаштування випускників вищих навчальних закладів

Держава створює умови для реалізації випускниками вищих навчальних закладів права на працю, забезпечує гарантії рівних можливостей щодо вибору місця роботи, виду трудової діяльності з урахуванням здобутої вищої освіти, відповідно до суспільних потреб.

Випускнику вищого навчального закладу, який навчався за державним замовленням і здобув вищу освіту певного освітньо-кваліфікаційного (освітньо-наукового) рівня, гарантується працевлаштування на підставі направлення на роботу відповідно до угоди, укладеної між роботодавцем, вищим навчальним закладом та випускником.

Порядок працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, а також Типова угода про підготовку і працевлаштування випускників затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Випускники вищих військових навчальних закладів (військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів) з числа військовослужбовців (осіб начальницького складу) направляються для подальшого проходження служби відповідно до законодавства України.

Стаття 57. Гарантії педагогічним, науково-педагогічним та іншим категоріям працівників вищих навчальних закладів

1. Педагогічним, науково-педагогічним та іншим категоріям працівників вищих навчальних закладів відповідно:

створюються належні умови праці, підвищення кваліфікації, побуту, відпочинку та медичного обслуговування;

виплачуються у разі втрати роботи компенсації відповідно до законодавства України;

забезпечується зарахування до педагогічного, науково-педагогічного стажу робіт за сумісництвом у разі виконання навчального навантаження не менше ніж 180 годин на рік;

надаються гарантії та встановлюються заохочення, передбачені статтями 57 і 58 Закону України "Про освіту".

2. Вищий навчальний заклад відповідно до статуту визначає форму і систему доплат, надбавок, премій та інші умови матеріального стимулювання педагогічним, науково-педагогічним та іншим категоріям працівників вищих навчальних закладів.

Розділ IX

НАУКОВІ СТУПЕНІ ТА ВЧЕНІ ЗВАННЯ НАУКОВИХ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Стаття 58. Наукові ступені

Науковими ступенями є:

доктор філософії;

доктор наук.

Науковий ступінь доктора філософії присуджується в установленому порядку особі, яка здобула повну вищу освіту і отримала диплом спеціаліста або магістра (чи інший диплом про повну вищу освіту, визнаний в Україні), публічно захистила дисертацію в спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Науковий ступінь доктора наук присуджується в установленому порядку особі з науковим ступенем доктора філософії, яка в період після

захисту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії, ініціювала та/або брала участь у наукових дослідженнях, в результаті яких отримала наукові результати, визнані науковою громадськістю, що розв'язують важливу наукову або науково-прикладну проблему і щодо яких здобувач наукового ступеня є суб'єктом авторського права, і публічно захистила дисертацію в спеціалізованій вченій раді.

Зразки державних документів про присудження наукових ступенів затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 59. Спеціалізовані вчені ради

1. Спеціалізовані вчені ради є основною ланкою в системі атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.

Спеціалізовані вчені ради утворюються за рішенням Вищої атестаційної комісії України в університетах, академіях, у інших установах, що проводять фундаментальні та прикладні наукові дослідження.

2. До складу спеціалізованих вчених рад для захисту дисертацій включаються вчені, які мають науковий ступінь доктора філософії, доктора наук.

3. Порядок створення і діяльності спеціалізованих вчених рад визначається Вищою атестаційною комісією України та законодавством України.

Стаття 60. Вчені звання

Вченими званнями є:
старший дослідник;
доцент;
професор.

Вчене звання старшого дослідника на основі рішення Вченої (наукової, науково-технічної, технічної) ради, яка діє в системі міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади або установи, присвоює Вища атестаційна комісія України у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Вчене звання доцента або професора присвоює Вчена (наукова, науково-технічна, технічна) рада, яка діє в системі міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади або установи у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Зразки державних документів про присвоєння вчених звань затверджуються Кабінетом Міністрів України.

НАУКОВА, НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Стаття 61. Мета і завдання наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності у вищих навчальних закладах

1. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах є невід'ємною складовою освітньої діяльності і здійснюється з метою інтеграції наукової, навчальної і виробничої діяльності в системі вищої освіти. Здійснення наукової і науково-технічної діяльності університетами, академіями, коледжами є обов'язковим.

Суб'єктами наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів є наукові, науково-педагогічні працівники та аспіранти.

2. Основною метою наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності є отримання нових наукових знань шляхом здійснення наукових досліджень і розробок та їх спрямування на створення і впровадження нових конкурентноздатних технологій, техніки, матеріалів тощо для забезпечення інноваційного розвитку економіки.

3. Основними завданнями наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів є:

одержання конкурентноздатних наукових і науково-прикладних результатів;

застосування нових наукових, науково-технічних знань при підготовці фахівців з вищою освітою.

Стаття 62. Інтеграція наукової та науково-технічної діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ Національної академії наук України, галузевих академій наук

1. Інтеграція наукової та науково-технічної діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ Національної академії наук України, галузевих академій наук здійснюється з метою розробки пріоритетних наукових програм, наукових досліджень, експериментальних розробок тощо на засадах поєднання кадрових, фінансових та організаційних ресурсів відповідно до чинного законодавства.

2. Основними напрямками інтеграції наукової та науково-технічної діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ Національної академії наук України, галузевих академій наук є:

участь у розробці і реалізації державних цільових програм економічного і соціального розвитку;

проведення спільних наукових досліджень, експериментальних розробок тощо;

участь у створенні науково-навчальних, науково-дослідних об'єднань та інших організаційних форм кооперації;

просування сумісно створених інноваційних продуктів у виробництво, інші галузі економіки тощо;

забезпечення права інтелектуальної власності на результати наукової та науково-технічної діяльності;

спільна видавнича діяльність.

Стаття 63. Організація і управління науковою, науково-технічною та інноваційною діяльністю

1. Наукова і науково-технічна та інноваційна діяльність у вищих навчальних закладах проводиться і фінансується відповідно до цього Закону, законів України "Про освіту", "Про наукову і науково-технічну діяльність" та "Про інноваційну діяльність".

2. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у галузі освіти і науки:

розробляє згідно з законодавством пропозиції щодо обсягів бюджетного фінансування наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів, інших підприємств, установ і організацій, що діють у системі вищої освіти, а також обсягів капітального будівництва зазначених підприємств, установ і організацій;

здійснює управління у галузі наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, зокрема через державне замовлення та державне завдання, а також організує і забезпечує наукових досліджень і розробок як невід'ємної складової освітнього процесу у вищих навчальних закладах;

приймає рішення про створення науково-навчальних та науково-виробничих об'єднань, що здійснюють наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність спільно з науковими установами Національної академії наук України, галузевих академій, наукових та науково-технологічних парків, бізнес-інкубаторів, мистецьких творчих майстерень тощо;

створює науково-дослідні об'єднання для здійснення наукової науково-технічної та інноваційної діяльності за пріоритетними напрямками науки і техніки;

розробляє цільові державні програми, спрямовані на оснащення вищих навчальних закладів сучасними приладами, навчальними лабораторіями, інформаційно-телекомунікаційними мережами тощо.

3. Наукові дослідження, що проводяться за рахунок коштів державного бюджету, фінансуються спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі освіти і науки та (або) центральними органами

виконавчої влади, які мають у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади, незалежно від фінансування освітньої діяльності. В першочерговому порядку фінансуються фундаментальні та пошукові дослідження, а також науково-дослідні роботи, що виконуються в рамках пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки.

До виконання наукових і науково-технічних робіт у вищому навчальному закладі можуть залучатися наукові, педагогічні і науково-педагогічні працівники, інші працівники вищих навчальних закладів, особи, які навчаються у вищому навчальному закладі, а також фахівці інших організацій.

4. Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність у вищому навчальному закладі може також здійснюватися на підставі договору.

5. Університет, академія, коледж, що проводить наукову діяльність, проходить державну атестацію відповідно до статті 11 Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність".

Стаття 64. Організаційні форми здійснення наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності

Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність може здійснюватись безпосередньо вищими навчальними закладами або через створені ними юридичні особи, предметом діяльності яких є виключно доведення результатів наукової і науково-технічної діяльності вищого навчального закладу до стану інноваційного продукту та його подальша комерціалізація.

Стаття 65. Права інтелектуальної власності на результати наукової та науково-технічної діяльності та їх захист

Реалізація та захист прав вищих навчальних закладів щодо результатів власної наукової та науково-технічної діяльності здійснюються відповідно до законодавства про інтелектуальну власність, наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність.

Розділ XI

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття 66. Правовий режим майна вищих навчальних закладів

1. За вищим навчальним закладом з метою забезпечення його статутної діяльності, і відповідно до закону та організаційно-правової форми вищого навчального закладу власником (власниками) закріплюються на правах

оперативного управління або передаються у власність будівлі, споруди, майнові комплекси, обладнання, земельні ділянки, а також інше майно.

2. Майно, що закріплене за вищим навчальним закладом державної або комунальної форми власності, а також доходи від використання цього майна належать вищому навчальному закладу на правах оперативного управління.

Державним і комунальним вищим навчальним закладам передаються у постійне користування земельні ділянки в порядку, передбаченому Земельним кодексом України.

Майно, що знаходиться у державній і комунальній власності і передане в оперативне управління вищим навчальним закладам державної і комунальної форми власності, не підлягає вилученню або передачі у власність будь-яким підприємствам, установам, організаціям, крім випадків, передбачених законодавством.

Майно вищих навчальних закладів державної та комунальної форми власності, що забезпечує їх статутну діяльність, не може бути предметом застави.

Землі, які надані у користування державним і комунальним вищим навчальним закладам, не можуть бути вилучені за рішенням органів державної влади або місцевого самоврядування без згоди на те вищого навчального закладу як землекористувача.

Держава в особі відповідних органів державної влади встановлює пільги в оподаткуванні, сплаті платежів, митних зборів для вищих навчальних закладів.

3. Вищий навчальний заклад державної та комунальної форми власності самостійно розпоряджається доходами та іншими надходженнями, одержаними від надання дозволених законодавством платних послуг. Таке розпорядження включає в себе право придбання майна та його використання на підставі договорів тощо.

4. Повноваження власника (власників) щодо розпорядження державним майном у системі вищої освіти реалізуються відповідно до законодавства України.

5. Вищий навчальний заклад у межах, визначених законодавством України, та відповідно до статуту має право:

отримувати кошти і матеріальні цінності (будинки, споруди, обладнання, транспортні засоби тощо) від органів державної влади, підприємств, установ, організацій (в тому числі благодійних) та фізичних осіб;

проводити фінансово-господарську діяльність в Україні та за її межами;

використовувати майно, передане в оперативне управління, в тому числі для ведення господарської діяльності, надання майна в оренду та в користування відповідно до законодавства;

створювати власні або використовувати за договором інші матеріально-технічні бази для проведення навчально-виробничої практики осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, а також для власної господарської діяльності;

розвивати власну соціально-побутову базу, мережу спортивно-оздоровчих, лікувально-профілактичних та культурних закладів;

здійснювати капітальне будівництво, реконструкцію, капітальний і поточний ремонт основних фондів на умовах підряду або господарським способом;

спрямовувати кошти на будівництво або благоустрій соціально-побутових об'єктів, а також на соціальну підтримку педагогічних, науково-педагогічних та інших категорій працівників вищих навчальних закладів та осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах;

використовувати окремі особисті немайнові права та майнові права на об'єкти інтелектуальної власності, створені в межах вищого навчального закладу як результат здійснення наукової, науково-технічної та іншої діяльності, і зареєстровані у порядку, визначеному законодавством;

відкривати рахунки, в тому числі депозитні, у національній та іноземній валюті відповідно до законодавства України, користуватися банківськими кредитами без урахування обмежень на право отримання заповичень, встановлених статтею 21 Бюджетного кодексу України.

кошти, отримані вищим навчальним закладом від дозволених законодавством освітніх послуг (кошти спеціального фонду державного бюджету), не підпадають під законодавчі обмеження і можуть бути використані згідно з Статутом вищого навчального закладу та кошторису доходів і видатків.

6. До придбання (закупівлі) товарів, робіт та послуг за рахунок коштів вищого навчального закладу не застосовуються процедури тендерної закупівлі, передбачені законодавством.

7. Вищий навчальний заклад може бути наймачем та (або) наймодавцем майна.

Передача в оренду державним та комунальним вищим навчальним закладом, закріплених за ним на правах оперативного управління об'єктів власності, а також земельних ділянок, здійснюється без права їх викупу.

Кошти, отримані вищими навчальними закладами, державної та комунальної форм власності, як орендна плата, використовуються ними згідно з чинним законодавством.

Стаття 67. Фінансування вищих навчальних закладів

1. Фінансування вищих навчальних закладів державної форми власності здійснюється за рахунок коштів державного бюджету, призначених для фінансування спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі освіти і науки, інших центральних органів виконавчої влади, які мають у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи відповідних рад можуть фінансувати вищі навчальні заклади державної форми власності відповідно до програм соціально-економічного розвитку регіонів.

Розміри бюджетних призначень на підготовку кадрів з вищою освітою, а також підготовку наукових і науково-педагогічних працівників визначаються у Законі про державний бюджет.

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у галузі освіти і науки за участю інших центральних органів виконавчої влади розробляє та погоджує в установленому порядку нормативи матеріально-технічного, фінансового та іншого забезпечення вищих навчальних закладів диференційовано, залежно від типу вищого навчального закладу, напрямів і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка кадрів, та наукових напрямів підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів.

Фінансування за рахунок видатків Державного бюджету України підготовки кадрів з вищою освітою за напрямами і спеціальностями відповідних освітньо-кваліфікаційних (освітньо-наукового) рівнів у вищих навчальних закладах державної форми власності здійснюється з урахуванням державного замовлення, визначеного в обсягах, необхідних для забезпечення на кожні десять тисяч населення навчання не менше як ста студентів професійних коледжів та ста вісімдесяти студентів в університетах, академіях, коледжах.

2. Фінансування вищих навчальних закладів комунальної форми власності здійснюється за рахунок коштів відповідних бюджетів.

3. Фінансування вищих навчальних закладів приватної форми власності здійснюється їх власниками (засновниками).

4. Для фінансування вищих навчальних закладів можуть залучатися додаткові джерела фінансування, не заборонені законодавством.

Залучені кошти спрямовуються на здійснення статутної діяльності вищого навчального закладу у порядку і на умовах, визначених законодавством та його статутом.

5. Вищі навчальні заклади державної та комунальної форм власності в порядку встановленому законодавством, використовують кошти відповідних бюджетів, а також додаткових джерел фінансування, не заборонених законодавством, на оплату праці та матеріальне стимулювання своїх

працівників, будівництво та капітальний ремонт, проведення фундаментальних і прикладних досліджень, прикладних розробок тощо.

6. Державні і комунальні вищі навчальні заклади, що проводять навчально-науково-виробничу сільськогосподарську діяльність на базі навчально-дослідних господарств, станцій тощо, які є структурними підрозділами вищих навчальних закладів, отримують державні дотації, субсидії і компенсації на вироблену ними сільськогосподарську і продовольчу продукцію, на придбання сільськогосподарської техніки і обладнання, агрохімікатів, насіння, племінних тварин тощо, на захист, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, на отримання пільгових кредитів у встановленому для сільськогосподарських товаровиробників порядку.

7. Особи, які успішно навчаються у вищих навчальних закладах державної або комунальної форми власності за денною формою навчання за кошти державного або місцевого бюджету, забезпечуються стипендіями. Розміри стипендій, порядок їх призначення і виплати встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Педагогічним та науково-педагогічним працівникам вищих навчальних закладів встановлюються доплати за науковий ступінь доктора філософії або доктора наук у розмірах відповідно 15 та 20 відсотків посадового окладу, якщо наявність наукового ступеня не передбачена кваліфікаційними вимогами за посадою, яку обіймає працівник.

8. Законом встановлюються джерела, обсяги та види надходжень, які не є об'єктом оподаткування для вищих навчальних закладів всіх форм власності, а також встановлюються пільги щодо сплати податків і зборів для вищих навчальних закладів та осіб, які надають їм благодійну допомогу.

9. Показники державного замовлення на підготовку кадрів з вищою освітою формуються за освітньо-кваліфікаційними і освітньо-науковим рівнями спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі економіки на підставі узгодженого подання спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі освіти і науки (іншого центрального органу виконавчої влади, який має у своєму підпорядкуванні вищі навчальні заклади) та спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі праці та соціальної політики.

10. Залучення вищими навчальними закладами державної та комунальної форми власності додаткових джерел фінансування від надання дозволених законодавством платних послуг та з інших джерел не тягне за собою зниження нормативів та розмірів фінансування, передбачених у відповідних бюджетах.

Стаття 68. Платні послуги у галузі вищої освіти та пов'язаних з нею інших галузях діяльності

Вищий навчальний заклад відповідно до свого статуту може надавати фізичним та юридичним особам платні послуги у галузі вищої освіти та пов'язаних з нею інших галузях діяльності за умови забезпечення провадження освітньої діяльності.

Перелік видів платних послуг у галузі вищої освіти та пов'язаних з нею інших галузях діяльності, що можуть надаватися вищими навчальними закладами державної або комунальної форми власності, визначається Кабінетом Міністрів України.

Для надання платних послуг у галузі вищої освіти та пов'язаних з нею інших галузях діяльності вищі навчальні заклади державної та комунальної форм власності можуть створювати структурні підрозділи, які діють на підставі положення, затвердженого відповідно до законодавства та статуту вищого навчального закладу.

Вищий навчальний заклад не може надавати платні послуги у галузі вищої освіти та пов'язаних з нею інших галузях діяльності на заміну або в межах освітньої діяльності, що фінансується за рахунок коштів державного та місцевого бюджетів.

Розмір плати за весь строк навчання або надання додаткових освітніх послуг встановлюється у договорі, що укладається між вищим навчальним закладом та особою, яка навчатиметься, або фізичною (юридичною) особою, що оплачуватиме навчання або надання додаткових освітніх послуг, і може корегуватися протягом усього строку навчання на коефіцієнт інфляції за попередній календарний рік, але не частіше одного разу на рік. Типовий договір затверджується спеціально уповноваженим центральним органом у галузі освіти і науки.

Плата за навчання або за надання додаткових освітніх послуг може вноситися за весь строк навчання або надання додаткових освітніх послуг повністю, одноразово або, за згодою сторін, частками, тобто по місячно, по семестрах та щорічно. Розмір плати за весь строк навчання або за надання додаткових освітніх послуг у разі повної одноразової сплати авансом не може змінюватися протягом усього строку навчання. У разі сплати частками, розмір плати на кожному навчальному курсі перераховується на початок кожного навчального року з урахуванням офіційно визначеного рівня інфляції за попередній календарний рік.

Розмір плати за рік і весь строк навчання або за надання додаткових освітніх послуг публікується у загальнодержавних друкованих засобах масової інформації та інформаційних збірниках спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у галузі освіти і науки та інформаційних джерелах вищих навчальних закладів.

Розділ XII МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Стаття 69. Державна політика щодо міжнародного співробітництва у галузі вищої освіти

Держава на виконання статті 9 Конституції України, з метою гармонізації національних законодавчих та інших нормативно-правових актів України у галузі вищої освіти й імплементації найважливіших положень загальновизнаних міжнародних документів на європейському просторі вищої освіти, підтверджує пріоритетність норм міжнародних договорів і угод, які підписуються від імені України.

З метою розвитку міжнародного співробітництва у галузі вищої освіти і науки та інтеграції до світового освітнього простору держава сприяє:

впровадженню механізмів гарантії якості вищої освіти для створення необхідної взаємодовіри, гармонізації систем оцінювання якості вищої освіти України та Європейського простору вищої освіти;

адаптації національної рамки кваліфікацій до Європейської Рамки Кваліфікацій для забезпечення прозорості кваліфікацій, академічної та професійної мобільності в Європейському просторі вищої освіти;

співпраці з Європейською мережею національних центрів інформації про академічні мобільність та визнання;

просуванню на міжнародному ринку результатів наукових, технічних, технологічних та інших розробок вищих навчальних закладів, продажу їх патентів та ліцензій;

залученню коштів міжнародних фондів, установ, громадських організацій тощо для виконання у вищих навчальних закладах наукових, освітніх та інших програм.

Держава здійснює заходи щодо розвитку та зміцнення взаємовигідного міжнародного співробітництва у галузі вищої освіти і науки в рамках двосторонніх і багатосторонніх міжнародних договорів і угод.

Держава створює умови для міжнародного співробітництва вищих навчальних закладів усіх форм власності, наукових, проектних, виробничих, клінічних, медико-профілактичних, культурно-освітніх організації і установ, які забезпечують функціонування та розвиток системи вищої освіти і науки, органів управління вищою освітою, шляхом бюджетного фінансування, надання пільг по сплаті податків та зборів (обов'язкових платежів), пов'язаних із закупівлею та ввезенням на митну територію України навчального, наукового та виробничого обладнання, приладдя та матеріалів для здійснення освітньої, наукової та науково-технічної діяльності.

Стаття 70. Основні напрями міжнародного співробітництва в галузі вищої освіти

1. Вищі навчальні заклади мають право здійснювати міжнародне співробітництво, укладати договори про співробітництво, встановлювати прямі зв'язки з вищими навчальними закладами іноземних держав, міжнародними організаціями, фондами тощо відповідно до законодавства України.

2. Головними напрямками міжнародного співробітництва вищих навчальних закладів є:

участь у програмах двостороннього та багатостороннього міждержавного і міжуніверситетського обміну студентами, аспірантами, педагогічними, науковими та науково-педагогічними працівниками;

проведення спільних наукових досліджень;

організація міжнародних конференцій, симпозіумів, конгресів та інших заходів;

участь у міжнародних освітніх та наукових програмах;

спільна видавнича діяльність;

надання послуг, пов'язаних із здобуттям вищої та післядипломної освіти, іноземним громадянам в Україні;

створення спільних освітніх і науково-дослідницьких програм з іноземними вищими навчальними закладами та видачі документів про освіту;

відрядження за кордон педагогічних, наукових та науково-педагогічних працівників для викладацької та наукової роботи відповідно до міжнародних договорів України, а також прямих договорів вищих навчальних закладів з іноземними партнерами;

залучення педагогічних, наукових та науково-педагогічних працівників іноземних вищих навчальних закладів для участі у педагогічній, науковій та науково-педагогічній роботі у вищих навчальних закладах України;

сприяння академічній мобільності студентів, які навчаються за спільними з іноземними вищими навчальними закладами програмами.

3. При здійсненні міжнародного співробітництва у сфері застосування цього закону використовується українська та інші мови.

Стаття 71. Зовнішньоекономічна діяльність у галузі вищої освіти

1. Зовнішньоекономічна діяльність вищого навчального закладу здійснюється відповідно до законодавства шляхом укладення договорів з іноземними юридичними та фізичними особами.

2. Основними напрямками зовнішньоекономічної діяльності вищого навчального закладу є:

організація підготовки осіб з числа іноземних громадян до вступу у вищі навчальні заклади України та осіб з числа громадян України до навчання за кордоном;

провадження освітньої діяльності, пов'язаної з навчанням іноземних студентів, а також підготовка наукових кадрів для іноземних держав;
організація навчання за кордоном;

Розділ XIII ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ВИЩУ ОСВІТУ

Стаття 72. Відповідальність за порушення законодавства про вищу освіту

1. Особи, винні у порушенні законодавства про вищу освіту, несуть відповідальність відповідно до закону.

2. Шкода, заподіяна учасниками навчально-виховного процесу вищому навчальному закладу, а також шкода, заподіяна вищим навчальним закладом учасникам навчально-виховного процесу, відшкодовуються відповідно до законодавства.

3. Невиконання вищим навчальним закладом головних завдань діяльності, вимог стандартів вищої освіти є підставою для позбавлення його ліцензій.

Розділ IV ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. До приведення законів та інших нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом вони застосовуються у частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Освітня діяльність за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста, що здійснюється вищими навчальними закладами і яка започаткована до набрання чинності цим Законом, продовжується в межах строку навчання за певною освітньо-професійною програмою з видачею державного документа про вищу освіту встановленого зразка – диплома спеціаліста.

4. Установити, що вища освіта освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста після набрання чинності цим Законом прирівнюється до вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня магістра.

5. Підготовка кандидатів та докторів наук, що здійснюється вищими навчальними закладами та науковими установами і започаткована до набрання чинності цим Законом, продовжується в межах передбаченого строку підготовки. За результатами захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук та наукового ступеня кандидата наук здобувачам наукових ступенів присуджується науковий ступінь доктора або кандидата наук та видаються дипломи доктора або кандидата наук.

6. Установити, що науковий ступінь кандидата наук після набрання чинності цим Законом прирівнюється до наукового ступеня доктора філософії.

7. Установити, що умови оплати праці, пенсійного забезпечення педагогічних та науково-педагогічних працівників, стипендіальне забезпечення студентів зберігається:

для університетів, академій, коледжів на рівні вищих навчальних закладів третього-четвертого рівнів акредитації.

для професійних коледжів та професійних коледжів, що створені як структурні підрозділи інших вищих навчальних закладів, на рівні вищих навчальних закладів першого та другого рівнів акредитації.

8. Кабінету Міністрів України:

у шестимісячний термін з дня набрання чинності цим Законом підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

у шестимісячний термін з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом, а також забезпечити приведення нормативно-правових актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у відповідність із цим Законом;

у дворічний термін з дня набрання чинності цим Законом привести типи вищих навчальних закладів у відповідність із цим Законом та затвердити їх мережу.